

Nr B 10

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående upphävande av förordningen den 26 juli 1947 (nr 581) om kvarlåtenskapsskatt, m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 6 juni 1958 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr B 3, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) förordning angående upphävande av förordningen den 26 juli 1947 (nr 581) om kvarlåtenskapsskatt; samt
- 2) förordning angående ändring i förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt.

Beträffande *propositionens huvudsakliga innehåll* må här anföras följande.

I propositionen framlägges förslag till omläggning av dödsbobeckattningen från det nuvarande 2-skattesystemet med arvsskatt och kvarlåtenskapsskatt till ett 1-skattesystem med endast arvsskatt. Den nuvarande arvsskatten föreslås därvid höjd med ett belopp som icke fullt motsvarar kvarlåtenskapsskatten.

Avvägning av skatteuttaget mellan olika kategorier av skattskyldiga har skett med syfte att i görlig mån tillgodose efterlevande makes och barns intressen. Förslaget innebär även en omfördelning av skattebelastningen till förmån främst för flerbarnsfamiljerna. Skatteskalorna har utformats så att skattehöjningar icke skall uppkomma, då make eller barn är ensam arvinge. För flerbarnsfamiljerna blir det betydande skattelättnader enligt förslaget.

Höjning föreslås beträffande flertalet av de skattefria bottenbeloppen vid arvsbeskattningen. Härvidlag innebär förslaget i huvudsak följande. Bottenbeloppet för barn och deras avkomlingar höjes till 6 000 kronor (från 3 000 kronor). Det därutöver gällande särskilda bottenbeloppet för underåriga barn höjes till 2 000 kronor för varje år, varmed barnets ålder understiger 21 år (från 1 000 kronor per år under 18 år). Bottenbeloppet för efterlevande makes arvs- eller testamentsförvärv höjes till 40 000 kronor (från 25 000 kronor). För syskon och deras avkomlingar samt för föräldrar höjes bottenbeloppet till 2 000 kronor (från 1 000 kronor). Det särskilda grundavdraget vid kapitalförsäkringar höjes till 25 000 kronor (från 15 000 kronor) per förmånstagare.

Vissa lättnader föreslås i fråga om betalandet av arvsskatten.

Förslaget innebär vidare, att gåvobeskattningen på motsvarande sätt som dödsbokeskattningen omlägges från ett 2-skattesystem till ett 1-skattesystem. Skattefriheten för gåvor, vilken för närvarande är 3 000 kronor per fyraårsperiod, ändras till 2 000 kronor per kalenderår.

Härjämte föreslås viss utbyggnad av skatteflyktsspärrarna vid arvs- och gåvobeskattningen, främst för att få motsvarighet till de garantier mot skatteflykt som bestämmelserna om kvarlåtenskapsskatten nu innehåller. Även vissa förslag till effektivisering och förenkling av beskattningsreglerna framlägges.

Ett genomförande av förslaget beräknas medföra en minskning av statens inkomster av dödsbokeskattningen med ca 7 miljoner kronor för år. Av minskningen belöper drygt 2 miljoner kronor på höjningen av bottenbelopen.

Förslaget, som är avsett att träda i kraft den 1 januari 1959, överenssläms med det i propositionen nr 145 till årets förra riksdag framlagda.

De ovannämnda *författningsförslagen* är av följande lydelse.

Förslag

till

förordning angående upphävande av förordningen den 26 juli 1947 (nr 581) om kvarlåtenskapsskatt

Härigenom förordnas, att förordningen den 26 juli 1947 om kvarlåtenskapsskatt skall upphöra att gälla med utgången av år 1958.

Förordningen skall dock fortfarande äga tillämpning, där skattskyldighet enligt förordningen inträtt före sistnämnda tidpunkt.

Förslag

till

förordning angående ändring i förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt

Härigenom förordnas, dels att 6 §, 11 § 1 mom., 12, 16 och 17 §§, 19 § 1, 3 och 4 mom., 20 §, 22 § 2 mom., 23 och 28 §§, 29 § 1 mom., 30, 32 och 36 §§, 37 § 2 mom., 39 §, 41 § 1 mom., 43, 46, 49, 52, 53 och 54 §§, 55 § 1, 2 och 3 mom., 56, 57, 59 och 68 §§ samt 71 § 2 mom. förordningen den 6 juni 1941 om arvsskatt och gåvoskatt¹ skola hava ändrad lydelse på sätt nedan anges, dels ock att 19 § 5 mom. samma förordning skall upphöra att gälla.

¹ Senaste lydelse se beträffande 11 § 1 mom., 16 §, 19 § 1 mom., 32, 52 och 59 §§ 1947: 582, beträffande 12 § 1955: 85, beträffande 17 § 1946: 826, beträffande 28 § 1952: 246 samt beträffande 68 § 1943: 330.

6 §.

Har genom — — — rättigheten upphör.

Vad nu — — — till beskattning.

Har någon — — — utgående avkastning.

Erlägges i fall, som avses i d), för äganderätten fastställd skatt icke inom tid, varom i 52 § 1 mom. första stycket förmäles, skall meddelat beslut om skattens fastställande icke vidare gälla och skattskyldighet för äganderätten inträda efter vad eljest är stadgat.

11 §.

1 mom. Såsom arvinges eller testamentstagares lott anses vad enligt lag och testamente å honom belöper av behållningen i dödsboet eller i sådan kvarlåtenskap, varom förmäles i 4 § 1 mom. 2); dock skall, där i skatteärendet föreligger arvskifte, den däri gjorda fördelningen efter vad i 16 § stadgas lända till efterrättelse.

Behållningen beräknas — — — av denna.

12 §.

Har någon i enlighet med lagen om försäkringsavtal insatts såsom förmånstagare och erhåller han vid försäkringstagarens död förfoganderätten över försäkringen eller, utan att sådan rätt förvärvas, utbetalning på grund av försäkringen, skall vad förmånstagaren sålunda bekommer vid beräkning av arvsskatt anses såsom arvfallen egendom. Vad nu sagts skall gälla jämväl förvärv, som på grund av stadgandet i 104 § andra stycket nämnda lag tillfaller dödsbodlagare, vilken är berättigad till laglott, med iakttagande dock av vad beträffande fördelning av sådant förvärv kan vara bestämt i skifteshandling, vilken jämlikt 16 § lägges till grund för lotternas beräkning. Har försäkringstagarens make insatts såsom förmånstagare, föreligger icke skattskyldighet för den del av förvärvet, som motsvarar det belopp, varmed, därest förvärvet ingått i försäkringstagarens kvarlåtenskap, makens jämlikt 15 § skattefria andel i boet skolat ökas.

Vidare skall

a) där livförsäkring, som är kapitalförsäkring, tagits å försäkringstagarens eller hans makes liv samt den rätt, som på grund av försäkringsavtalet tillkommit endera av dem, jämlikt 116 § första stycket lagen om försäkringsavtal icke kunnat tagas i mät för någons dera gäld, eller

b) där försäkring tagits för olycksfall eller sjukdom, vid skattens beräkning från värdet av vad som tillfallit någon i egenkap av förmånstagare såsom skattefritt avräknas ett belopp av 25 000 kronor. Har på grund av förordnande av samma person förmånstagaren tidigare erhållit sådant förvärv, som jämlikt 37 § 2 mom. är i beskattningshänseende likställt med gåva, må likväl å värdet av vad som inom loppet av tio år tillfallit förmånstagaren ej avräknas mer än sammanlagt 25 000 kronor.

Vad som — — — äga rum.

Skattskyldighet enligt första stycket äger ej rum för rätt till pension som utgår på grund av pensionsförsäkring, därest denna tagits i samband med tjänst eller ock premiebetalningen påbörjats eller genom engångsbetalning fullgjorts mer än tio år före dödsfallet. Skattskyldighet äger ej heller rum för rätt till annan pension på grund av pensionsförsäkring eller för rätt till livränta, som utgår på grund av annan försäkring än pensionsförsäkring, i den mån vad som på grund av förordnande av samma person tillfallit den berättigade icke överstiger en årsränta av 10 000 kronor vid pensionsförsäkring och 2 500 kronor vid annan livränteförsäkring.

Angående vad som förstås med kapitalförsäkring och pensionsförsäkring samt med att försäkring tagits i samband med tjänst stadgas i anvisningarna till 31 § kommunalskattelagen.

16 §.

Föreligger i — — — angiven grund.

Har sammanlagda värdet av arvingars och universella testamentstagares sålunda bestämda lotter i skifteshandlingen upptagits lägre än vad som återstår av behållningen i dödsboet, beräknad på sätt i 13, 20—23 och 27 §§ stadgas, sedan därifrån avräknats dels efterlevande makes jämlikt 15 § skattefria andel, dels legat, dels i 11 § 2 mom. omförmäld skattelott och dels värdet av jämlikt 6 och 7 §§ först framdeles beskattningsbar egendom, skola lotterna bestämmas såsom om det belopp, varmed deras sammanlagda värde understiger dödsbobehållningen efter nu nämnd avräkning, uppdelats å lotterna i förhållande till deras storlek.

Skifteshandling skall — — — hos beskattningsmyndigheten.

17 §.

För företeende — — — för inregistrering.

Anstånd skall — — — vara ingiven.

Anstånd som — — — bouppteckningens registrering.

På framställning — — — motsvarande tillämpning.

Ställd säkerhet — — — vidare gälla.

Om skyldighet att, då anstånd med skattens fastställande ägt rum, å skatten gälda ränta stadgas i 52 § 1 mom.

19 §.

1 mom. Arvs- eller testamentslott, för vilken inträde av skattskyldighet är att hänföra till dödsfallet, skall vid skattens beräkning sammanläggas med gåva, som arvingen eller testamentstagaren erhållit av den avlidne, under förutsättning att skattskyldighet för gåvan inträtt vid dödsfallet eller inom tio år dessförinnan. Har den avlidne till arvingen eller testamentsstagaren överlämnat handling, innefattande giltig utfästelse om gåva av lös egendom, skall, i den mån gåvan icke före dödsfallet blivit fullbordad, sammanläggning äga rum även om handlingen överlämnats mer än tio år före dödsfallet. Skatten å arvs- eller testamentslotten skall utgå efter den eller de procentsatser som skolat tillämpas, därest skatt skolat uttagas för de sammanlagda förvärven samt arvs- eller testamentslotten utgjort den högst beskattade delen därav.

Lott, för vilken inträde av skattskyldighet är att hänföra till senare tidpunkt än dödsfallet, skall vid skattens beräkning sammanläggas med annan från samme arvlåtare (testator) härrörande arvs- eller testamentslott, för vilken skattskyldighet inträtt inom tio år före den tidpunkt, då skattskyldighet för förstnämnda lott inträdde; och skall skatten beräknas med tillämpning av de i första stycket stadgade grunderna. Detsamma skall gälla, där arvingen eller testamentstagaren av arvlåtaren (testator) erhållit gåva, för vilken skattskyldighet inträtt inom tid som nu är sagt.

3 mom. Vad i denna paragraf sägs om skattepliktig arvs- eller testamentslott skall ock gälla beträffande sådan lott, som ej i och för sig uppgår till skattepliktigt belopp, varvid hänsyn skall tagas till den tid, då skattskyldighet skulle hava inträtt, därest beloppet varit skattepliktigt.

Har givare förbehållit sig nyttjanderätt eller rätt till ränta, avkomst eller annan förmån av bortgiven egendom, skall, ändå att sådant förbehåll icke föranlett beskattningens uppskjutande, vid tillämpning av denna paragraf

så anses som om skattskyldighet inträtt först då den givaren förbehållna rättigheten upphörde.

Förvärv, som avses i 12 § och 37 § 2 mom., skola sammanläggas med annat förvärv allenast i den mån de ej äro skattefria jämlikt 12 §.

4 mom. Bouppteckning skall vid ingivandet vara åtföljd av skriftlig uppgift angående i denna paragraf avsett tidigare förvärv eller försäkran att sådant förvärv ej förekommit. Enahanda uppgift eller försäkran skall lämnas i deklaration angående arvfallen eller testamenterad egendom.

20 §.

Vid uppskattning — — — meddelade föreskrifter.

Att i — — — i 27 §.

Vid tillämpning av bestämmelserna i 21—27 §§ skall byggnad anses såsom fast egendom, ändå att byggnaden enligt allmän lag ej är hänförlig till sådan egendom.

22 §.

2 mom. Har fast — — — belöpande arvsskatt.

Där efter — — — särskilt värde.

Fast egendom, för vilken icke finnes särskilt taxeringsvärde, skall ock av länsstyrelsen åsättas värde till ledning för arvsskattens bestämmande. Det åligger skattskyldig, boutredningsman eller testamentsexekutor att göra ansökan härom. Värdering som nu sägs är dock icke erforderlig, där det finnes uppenbart, att egendomens värde ej överstiger 10 000 kronor.

Vid den — — — allmänna medel.

Över länsstyrelsens — — — icke föras.

23 §.

Vid uppskattning av lös egendom iakttages:

A. Tomträtt eller vattenfallsrätt uppskattas, i den mån ej annat följer av 20 § tredje stycket, till vad rättigheten med hänsyn till villkoren vid upplåtelsen och den tid, som därför återstår, kan antagas hava betingat vid en av boets avveckling föranledd, med tillbörlig omsorg skedd försäljning.

B. Aktie, obligation — — — angivna grund.

C. Fordran uppskattas — — — tabellen I.

Osäker fordran — — — äro tillämpliga.

D. För evärdlig — — — år uppgått.

Nyttjanderätt eller rätt till ränta, avkomst eller annan förmån, som utgår under viss tid eller någons livstid, uppskattas till sitt kapitalvärde. Är rättigheten bestämd till visst belopp eller eljest till viss storlek, beräknas kapitalvärdet efter det belopp rättigheten för helt år motsvarar och en räntefot av fem procent enligt de vid denna förordning fogade tabellerna II, III och IV. Där rättighet, som belastar viss egendom, ej är på nyss angivet sätt bestämd, anses årliga värdet utgöra fem procent av det penningvärde, var till egendomen uppskattats, dock att, där rättighet avser endast del av egendom eller dess årliga värde eljest icke kan bestämmas enligt nyss angivna grund, detta uppskattas efter vad som prövas skäligt.

Kapitalvärdet av — — — är motsvarar.

Är rättighet — — — yngstes ålder.

E. Värdet av — — — stadgade grunderna.

F. Annan lös — — — skedd försäljning.

28 §.

Arvs- eller testamentslott, som tillkommer barn, styvbarn eller avkomling till barn eller styvbarn, är fri från skatt, där dess värde icke överstiger 6 000 kronor.

Tillfaller lott barn, styvbarn eller avkomling till avlidet barn eller styvbarn och har vid tiden för skattskyldighets inträde mottagaren av lotten ej fyllt 21 år, skall vid skattens bestämmande från lotten såsom skattefritt avräknas ett belopp av 2 000 kronor för varje helt år eller del därav, som då återstod till dess sagda ålder uppnås.

Efterlevande make tillkommande lott, vars värde icke överstiger 40 000 kronor, är fri från skatt.

I fråga — — — tidigare tidpunkt.

Skattefri är jämväl, med det undantag som framgår av sista stycket, annan lott än förut nämnts, där värdet icke överstiger 2 000 kronor om den tillfaller person som avses i klass II nedan och eljest 1 000 kronor.

Vid tillämpning av vad i denna paragraf är stadgat skall adoptivförhållande räknas lika med skyldskap.

I övrigt beräknas skatten enligt denna

T a r i f f.

Klass I. För arvs- eller testamentslott, som tillkommer efterlevande make, barn, styvbarn eller avkomling till barn eller styvbarn, utgör skatten: när värdet å skattepliktigt lott överstiger

6 000 men icke	12 000 kr:	90 kr för	6 000 kr och	3 % av återstoden;
12 000 » »	20 000 » :	270 » »	12 000 » »	4 % » » ;
20 000 » »	30 000 » :	590 » »	20 000 » »	5 % » » ;
30 000 » »	40 000 » :	1 090 » »	30 000 » »	6 % » » ;
40 000 » »	50 000 » :	1 690 » »	40 000 » »	7 % » » ;
50 000 » »	60 000 » :	2 390 » »	50 000 » »	8 % » » ;
60 000 » »	70 000 » :	3 190 » »	60 000 » »	9 % » » ;
70 000 » »	80 000 » :	4 090 » »	70 000 » »	10 % » » ;
80 000 » »	90 000 » :	5 090 » »	80 000 » »	15 % » » ;
90 000 » »	100 000 » :	6 590 » »	90 000 » »	20 % » » ;
100 000 » »	150 000 » :	8 590 » »	100 000 » »	24 % » » ;
150 000 » »	200 000 » :	20 590 » »	150 000 » »	28 % » » ;
200 000 » »	300 000 » :	34 590 » »	200 000 » »	32 % » » ;
300 000 » »	400 000 » :	66 590 » »	300 000 » »	36 % » » ;
400 000 » »	500 000 » :	102 590 » »	400 000 » »	40 % » » ;
500 000 » »	1 000 000 » :	142 590 » »	500 000 » »	44 % » » ;
1 000 000 » »	2 000 000 » :	362 590 » »	1 000 000 » »	48 % » » ;
2 000 000 » »	5 000 000 » :	842 590 » »	2 000 000 » »	52 % » » ;
5 000 000		2 402 590 » »	5 000 000 » »	60 % » » .

Klass II. För arvs- eller testamentslott, som tillkommer fader, moder, styvfader, styvmoder, broder (halvbroder), syster (halvsyster), broders (halvbroders) eller systers (halvsysters) avkomling eller barns efterlevande make eller som tillkommer någon, vilken såsom anställd tillhört den avlidnes husfolk under minst tio år, utgör skatten:

när värdet å lotten överstiger

	2 000 men icke	5 000 kr:	60 kr för	2 000 kr och	6 % av återstoden;
	5 000 » »	10 000 » :	240 » »	5 000 » »	9 % » » ;
	10 000 » »	15 000 » :	690 » »	10 000 » »	12 % » » ;
	15 000 » »	20 000 » :	1 290 » »	15 000 » »	15 % » » ;
	20 000 » »	30 000 » :	2 040 » »	20 000 » »	20 % » » ;
	30 000 » »	40 000 » :	4 040 » »	30 000 » »	25 % » » ;
	40 000 » »	50 000 » :	6 540 » »	40 000 » »	30 % » » ;
	50 000 » »	75 000 » :	9 540 » »	50 000 » »	35 % » » ;
	75 000 » »	100 000 » :	18 290 » »	75 000 » »	40 % » » ;
	100 000 » »	150 000 » :	28 290 » »	100 000 » »	45 % » » ;
	150 000 » »	200 000 » :	50 790 » »	150 000 » »	50 % » » ;
	200 000 » »	500 000 » :	75 790 » »	200 000 » »	55 % » » ;
	500 000 » »	1 000 000 » :	240 790 » »	500 000 » »	60 % » » ;
1 000 000			» : 540 790 » »	1 000 000 » »	65 % » » .

Lika med den, vilken såsom anställd tillhört den avlidnes husfolk under minst tio år, skall anses den, som innehaft dylik anställning under tid, som jämte tiden för sådan anställning hos den avlidnes make eller annan i klass I eller II avsedd anhörig till den avlidne eller motsvarande anhörig till hans make eller ock hos den avlidnes eller makens farföräldrar eller morföräldrar uppgått till minst tio år.

Klass III. För testamentslott tillkommande kyrka, landsting, kommun eller annan menighet ävensom hushållnings-sällskap;

stiftelse med huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål;

stiftelse med huvudsakligt ändamål att främja landets näringsliv; registrerad understödsförening eller sådan sammanslutning, som, utan att hava till syfte att i sin verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, huvudsakligen fullföljer ovan angivet ändamål;

folketshusförening, bygdegårdsförening eller annan liknande sammanslutning, som har till främsta syfte att anordna eller tillhandahålla allmän samlingslokal,

utgör skatten, där fråga är om svensk juridisk person och skattebefrielse ej åtnjutes jämlikt 3 §:

när värdet å lotten överstiger

	1 000 men icke	2 000 kr:	50 kr för	1 000 kr och	10 % av återstoden;
	2 000 » »	5 000 » :	150 » »	2 000 » »	15 % » » ;
	5 000 » »	10 000 » :	600 » »	5 000 » »	20 % » » ;
	10 000 » »	20 000 » :	1 600 » »	10 000 » »	25 % » » ;
	20 000 » »	50 000 » :	4 100 » »	20 000 » »	30 % » » ;
	50 000 » »	100 000 » :	13 100 » »	50 000 » »	35 % » » ;
100 000			» : 30 600 » »	100 000 » »	40 % » » .

Klass IV. För arvs- eller testamentslott, som icke skall beskattas enligt för klass I, II eller III angivna grunder, utgör skatten:

när värdet å lotten överstiger

	1 000 men icke	5 000 kr:	200 kr för	1 000 kr och	20 % av återstoden;
	5 000 » »	10 000 » :	1 000 » »	5 000 » »	30 % » » ;
	10 000 » »	20 000 » :	2 500 » »	10 000 » »	40 % » » ;
	20 000 » »	30 000 » :	6 500 » »	20 000 » »	50 % » » ;
	30 000 » »	50 000 » :	11 500 » »	30 000 » »	60 % » » ;
50 000			» : 23 500 » »	50 000 » »	65 % » » .

För skattelott, som i 11 § 2 mom. sägs, beräknas skatten efter den klass, gällande för arvinge eller universell testamentstagare i dödsboet eller för mottagaren av det legat varom fråga är, som medför lägst skatt. Därest skattelotten icke överstiger, om den skall beskattas efter klass I, 3 000 kronor, om den skall beskattas efter klass II, 2 000 kronor och eljest 1 000 kronor, utgår skatten i klass I efter 1 procent, i klass II efter 3 procent, i klass III efter 5 procent och i klass IV efter 20 procent. Överstiger skattelott, som skall beskattas efter klass I, 3 000 men icke 6 000 kronor, utgår skatten med 30 kronor för 3 000 kronor och 2 procent av återstoden.

29 §.

1 mom. Vid tillämpning — — — hundratal kronor.

Finnes skatten bliva högre än en tredjedel av det belopp, som utgör skillnaden mellan lottens jämlikt första stycket jämnade värde och det värde, vartill lotten för att vara skattefri högst får uppgå, nedsättes skatten med överskjutande del. Sådan nedsättning må dock ej äga rum, där värdet å lotten överstiger tre gånger det värde, vartill lotten för att vara skattefri högst får uppgå.

Därest vid — — — hela krontal.

30 §.

Där någon — — — arvlåtaren (testator).

Då fideikommiss, — — — föregående innehavaren.

Tillfaller egendom den som är gift, beräknas skatten efter skyldskapsförhållandet mellan hans make och den avlidne, om skatten därvid blir lägre än den som eljest skolat utgå.

32 §.

Har efter — — — av 19 §;

och hade, om hänsyn tagits till omständighet som nu avses, för någon lott skatt skolat gäldas utöver vad för lotten beräknats, skall efterbeskattning ske med sålunda felande belopp.

36 §.

Skattskyldighet inträder, såframt ej annat följer av vad i nästa stycke sägs, då gåvan blivit fullbordad eller handling, innefattande giltig utfästelse om gåva av lös egendom, överlämnats till mottagaren. I fall, som avses i 37 § 2 mom., inträder skattskyldighet vid den tid, då förmånstagaren erhåller förfoganderätten över försäkringen; dock inträder, där på grund av försäkringen utbetalning tidigare ägt rum till den berättigade, skattskyldighet för sådant belopp vid dess mottagande.

Vad i — — — bortgivna egendomen.

37 §.

2 mom. Skatt såsom — — — av förmånstagare.

Vid beskattning, varom nu är fråga, skall vad i 12 § andra—femte styckena är stadgat äga motsvarande tillämpning. Därvid skall iakttas att vad i 12 § fjärde stycket sägs angående premiebetalning mer än tio år före dödsfallet skall, där ej försäkringstagaren avlidit före den i 36 § stadgade tiden för inträde av skattskyldighet, i stället gälla med avseende å premiebetalning mer än tio år före skattskyldighetens inträde.

39 §.

Skattefrihet åtnjutes

a) för gåva — — — personliga bruk;
 b) för gåva, som utgör bidrag till gåvotagarens undervisning eller uppfostran, då omständigheterna äro sådana, att gåvotagaren genom bidraget kan anses hava tillförsäkrats en förmån, som han eljest icke skulle hava åtnjutit, så ock för periodiskt understöd samt för sådan därmed jämförlig periodisk betalning, som enligt gällande författningar angående skatt å inkomst skall inräknas i gåvotagarens skattepliktiga inkomst;

c) för vad — — — därefter införts;

d) för annan än under a), b) och c) omförmäld gåva, där värdet av gåvan eller, om gåvotagaren under samma kalenderår av samme givare erhåller flera sådana gåvor som här avses, det sammanlagda värdet av dessa gåvor icke överstiger 2 000 kronor.

41 §.

1 mom. Gåva, för vilken inträde av skattskyldighet ej är att hänföra till senare tidpunkt än givarens död, skall vid skattens beräkning sammanläggas med annan gåva, som gåvotagaren erhållit av samme givare, under förutsättning att skattskyldighet för sistnämnda gåva inträtt samtidigt eller inom tio år före det sådan skyldighet inträdde för den gåva, om vars beskattning är fråga. Skatten för gåvan skall beräknas med tillämpning av de i 19 § 1 mom. första stycket stadgade grunderna.

Har den — — — motsvarande tillämpning.

Att vid — — — i 19 § 2 mom.

I fall, som avses i denna paragraf, skall gälla vad i 19 § 3 mom. första och tredje styckena är för där avsedda fall föreskrivet.

43 §.

Vid beskattning av gåva skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse, förutom ovan särskilt angivna bestämmelser i 6—9, 12, 19, 21 och 30 §§, vad i fråga om arvsskatt vidare är stadgat i 4 § 2 och 3 mom., 14, 20, 22—27 §§, 28 § med undantag av vad i första, andra och tredje styckena stadgas, ävensom 29 och 32 §§; och skall därvid den i 32 § f) förekommande hänvisningen till 19 § i stället gälla 41 §.

Vid tillämpning av 28 § skall skatten enligt klass I utgöra, när värdet överstiger 2 000 men icke 3 000 kronor, 1 procent av värdet, samt, när värdet överstiger 3 000 men icke 6 000 kronor, 30 kronor för 3 000 kronor och 2 procent av återstoden.

46 §.

Deklaration skall, i fall som angivas i 45 § under A), B) och C), vara till beskattningsmyndigheten avlämnad inom fyra månader, räknat i fall som angivas

under A) 1), 2) och 3) samt B) från det skattskyldighet inträdde;

under A) 4) från det överskott i dödsboets konkurs överlämnades till den skattskyldige;

under C) från det kännedom erhöles angående den omständighet, som föranleder efterbeskattningen.

I fall som angivas i 45 § under D) skall deklARATION avlämnas till beskattningsmyndigheten senast den 15 februari året efter det varunder skattskyldighet inträdde. Har givaren eller, vad angår förvärv som i 37 § 2 mom. avses, försäkringstagaren avlidit efter det skattskyldighet inträtt, må dock deklARATIONEN icke lämnas senare än fyra månader efter dödsfallet.

Magistrat i — — — dit ingivas.

49 §.

Där någon i enlighet med lagen om försäkringsavtal blivit insatt såsom förmånstagare, åligger det försäkringsgivaren att angående händelse, som enligt denna förordning medför skattskyldighets inträde, lämna kontrolluppgift till den beskattningsmyndighet, vilken har att upptaga fråga om beskattning av försäkringsbeloppet, och därvid enligt närmare föreskrifter, som meddelas av Konungen, jämväl uppgiva övriga förhållanden av betydelse för skattens bestämmande. Uppgiftsskyldighet föreligger dock icke, därest försäkringsbeloppet eller, i fråga om belopp som utfaller periodiskt, det sammanlagda årsbeloppet ej överstiger 5 000 kronor. Där fråga är om flera försäkringar, skall vad nu sagts hava avseende å försäkringarnas sammanlagda belopp.

Uppgift, varom i första stycket sägs, skall för varje kalenderår lämnas senast den 15 februari påföljande år. Har skattskyldighet inträtt till följd av dödsfall, skall dock uppgift lämnas inom en månad efter det försäkringsgivaren erhöi vetskap om dödsfallet.

52 §.

1 mom. Skatt enligt — — — skattens fastställande.

Har jämlikt — — — krontal bortfaller.

Skatten jämte — — — angående testamentsbevakningen.

Den som — — — skattens fastställande.

Har jämlikt — — — utlämnad bouppteckning.

2 mom. Vid erläggande av arvsskatt, som jämlikt 54 § skall av dödsboet förskjutas, må intill ett belopp, motsvarande högst hälften av skatten, såsom betalningsmedel gälla skuldebrev, till säkerhet för vilket, jämlikt gällande bestämmelser angående in-teckning i fast egendom, tomträtt, vattenfallsrätt, fartyg, jordbruksinventarier eller förlagsegendom, in-teckning meddelats i boet tillhörig egendom, eller ock skuldförbindelse med säkerhet av sådant skuldebrev.

Sålunda in-tecknat skuldebrev vare gällande såsom betalningsmedel eller säkerhet endast i den mån detsamma fastställts att gälla inom det värde, till vilket den in-tecknade egendomen upptagits i ärendet angående arvsskattens fastställande, och därjämte endast under förutsättning, att in-teckningen omfattar jämväl ränta efter den procent, som Konungen föreskriver.

Överstiger den arvsskatt, som skall av dödsboet förskjutas, 20 000 kronor må därjämte, intill skattens halva belopp, å inländsk börs noterade aktier, som ingå bland dödsboets tillgångar, eller skuldebrev, för vilket lämnas säkerhet i börsnoterade eller andra aktier, gälla såsom betalningsmedel i enlighet med de föreskrifter Konungen meddelar.

Å skuld, som avses i första och tredje styckena, skall gäldas ränta efter den procent, som Konungen i anslutning till det allmänna ränteläget fastställer varje år i december att gälla för det påföljande året. Räntan räknas från den dag då beslut meddelats om att skatten må erläggas med betalningsmedel varom nu är fråga.

53 §.

Inbetalas icke, där stämpelbeläggning skall äga rum vid underrätt, inom i 52 § 1 mom. angiven tid för stämpelbeläggningen erforderligt belopp, skall, såframt ej annat följer av vad i 6 § sista stycket stadgas, rätten därom göra anmälan hos länsstyrelsen med överlämnande av protokollsutskrift, innefattande beslutet om skattens fastställande, jämte bouppteckning, om sådan

föreligger. Anmälan skall innehålla uppgift, huruvida och i vad mån det åligger dödsbo att förskjuta ogulden skatt, ävensom erforderlig uppgift om skattskyldigs hemvist.

Det åligger — — — Konungen bestämmas.

Har av — — — nyss nämnts.

54 §.

Arvsskatt för egendom, för vilken skattskyldighet inträtt vid arvlåtarens (testators) eller i fall, som avses i 8 § första stycket, föregående innehavarens död, ävensom i 52 § 1 mom. omnämnd ränta förskjutas av dödsboet, dock icke där fråga är om lott, som beskattas efter vad i 6 § andra stycket d) sägs, eller förvärv, som avses i 12 §. Skattskyldig skall vid tillträde av honom tillkommande lott, för vilken skatten förskjutits av dödsboet, till boet gälda på lotten belöpande skatt utan avdrag i sådant hänseende, som i 29 § 2 mom. sägs, jämte andel i räntan; och skall tillika å belopp, som sålunda skall erläggas, gäldas den ränta, som kunnat av dödsboet påräknas vid insättning å bankräkning.

Saknas i dödsbo tillgång till gäldande av skatt och ränta, som icke erlagts inom tid, som angives i 52 § 1 mom., svare dödsbodelägarna för vad som brister såsom i lagen om boutredning och arvskifte är stadgat i fråga om gäld efter den döde; dock vare efterlevande make fri från sådant ansvar, där han vid bodelning icke erhållit mer än som enligt lag tillkommer honom.

55 §.

1 mom. Uppgå i dödsbo beloppet av kontanta medel och därmed jämförliga fordringar samt värdet av obligationer och andra lätt realiserbara värdepapper sammanlagt icke till dubbla beloppet av den arvsskatt, som jämlikt 54 § skall av dödsboet förskjutas, eller föreligger i andra fall för någon som är skattskyldig enligt denna förordning avsevärd svårighet att genast erlägga hela den skatt, som belöper på honom tillfallen egendom, må beskattningsmyndigheten medgiva, att skatten erlägges genom högst tio årliga inbetalningar, dock att anståndet i intet fall må utsträckas till flera inbetalningar än som provas erforderligt.

På Konungens prövning må ankomma att, där för viss skattskyldig synnerliga skäl därtill äro, medgiva att den skatt, som belöper på honom tillfallen egendom, erlägges genom högst tjugu årliga inbetalningar.

2 mom. Första inbetalningen skall äga rum inom tid, som angives i 52 § 1 mom., och skall uppgå, om skatten uppdelas i endast två poster, minst till en fjärdedel av skattens belopp och i andra fall minst till belopp motsvarande skattebeloppet delat med antalet inbetalningar. Andra inbetalningen skall verkställas å årsdagen för beslutet om skattens fastställande och envar av de följande å motsvarande dag det år, varunder den förfaller till betalning; och skola dessa inbetalningar uppgå till sinsemellan lika belopp. Å skatt, med vars erläggande anstånd åtnjutes, skall gäldas ränta efter den procent, som Konungen i anslutning till det allmänna ränteläget fastställer varje år i december att gälla för det påföljande året. Räntan räknas från den dag då anståndsbeslutet meddelats.

3 mom. Framställning om anstånd skall skriftligen göras senast då skatteärendet upptages till avgörande. Beviljas anstånd, skall inom tid, som beskattningsmyndigheten utsätter, till denna avlämnas till Kungl. Maj:t och kronan utfärdad skuldförbindelse å det belopp anståndet avser jämte ränta. Medgives anstånd, skall därjämte inom samma tid ställas nöjaktig säkerhet, dock att sådan skyldighet icke föreligger för skattskyldig med av-

seende å skatt som skall utgå för nyttjanderätt eller rätt till ränta, avkomst eller annan förmån eller för rätt, som avses i 8 § andra stycket. Fullgöres ej vad i detta moment föreskrivits, anses anståndet förverkat.

56 §.

Avlider den, som förvärvat egendom genom arv, testamente eller gåva, inom ett år från det skattskyldighet inträtt, eftergives skatten.

I fråga — — — vid dödstillfället.

Fråga om — — — i skatteärendet.

57 §.

Konungen äger — — — annan art.

Har, efter det anstånd med skattens erläggande medgivits, den skattepliktiga egendomen genom oförutsedd händelse avsevärt nedgått i värde eller föreligga eljest särskilda skäl därtill, äger Konungen medgiva befrielse från eller nedsättning av återstående del av skatten.

59 §.

Har efter — — — deklARATIONEN angivits;

och hade, om hänsyn tagits till omständighet som nu avses, någon skattskyldig haft att gälda mindre skatt än vad beräknats, skall honom påförd skatt nedsättas med sålunda för högt beräknat belopp.

Ansökan om — — — i skatteärendet.

68 §.

Förseelse, varom i 66 § sägs, må av åklagare åtalas allenast efter anmälan av beskattningsmyndigheten.

Finnes förseelsen ursäktlig eller eljest ringa, må från straff frias.

71 §.

2 mom. Från tillämpning av vad i denna förordning stadgas om skattskyldighet må Konungen under förutsättning av ömsesidighet medgiva undantag innefattande befrielse från eller nedsättning av skatt för egendom, som finnes i viss annan stat eller efterlämnats eller bortgivits av eller tillfallit därstädes bosatt person eller ock bortgivits av eller tillfallit i den andra staten hemmahörande juridisk person.

Överenskommelse, som — — — skedd uppsägning.

Denna förordning träder, med nedan under 5. angivet undantag, i kraft den 1 januari 1959. I samband med förordningens ikraftträdande skall följande iakttagas.

1. Äldre bestämmelser om arvsskatt och gåvoskatt skola fortfarande äga tillämpning, därest skattskyldighet inträtt före den 1 januari 1959; dock skall 56 § första stycket i dess nya lydelse tillämpas, där den, som förvärvat egendom genom arv, testamente eller gåva, avlidit efter den 31 december 1958.

2. Ändå att skattskyldighet inträtt efter den 31 december 1958 skall nu gällande tariff i 28 § tillämpas vid beräkning av skatt för dels arvslott (testamentslott), därest arvlätare (testator) avlidit före den 1 januari 1959, dock icke där fråga är om förvärv efter den som på livstid innehaft egendomen med i 8 § första stycket avsedd rätt, dels gåva, som fullbordats före den 1 januari 1959, dels egendom, som medlem av konungahuset förvärvat från annan medlem därav, dels ock fideikommiss, som instiftats för obegränsad tid.

3. Vad i 12 § fjärde stycket nu sägs om skattefrihet för rätt till pension, som utgår på grund av pensionsförsäkring, skall äga tillämpning även efter den 31 december 1958, därest försäkringstagaren avlidit före den 1 januari 1959 eller utbetalning på grund av försäkringen skett till förmånstagaren före sistnämnda dag; och skall under enahanda förutsättning nu gällande tariff i 28 § alltjämt tillämpas vid beräkning av skatt för vad som tillfallit någon i egenskap av förmånstagare till annan försäkring än pensionsförsäkring.

4. Vid tillämpning av bestämmelserna i 19 och 41 §§ i deras nya lydelse skall iakttagas, att skatt ej må beräknas efter sammanläggning med gåva, för vilken skattskyldighet inträtt före den 1 januari 1955. Vad nu sagts skall dock icke gälla handling, innefattande giltig utfästelse om gåva av lös egendom.

5. Beträffande 20 § skall denna förordning träda i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, samt äga tillämpning även i de fall då skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet.

Till utskottet har hänvisats nedanstående i anledning av propositionen väckta motioner. Motionsyrkandena överensstämmer med yrkanden, som väckts i motioner vid 1958 års A-riksdag. Enär motiveringen till yrkandena återfinnes i motsvarande vid berörda riksdag väckta motioner, redovisas numren å sistnämnda motioner inom parentes nedan.

I) de likalydande motionerna I: B 31 av herr *Hagberg* och fru *Gärde Widemar* samt II: B 35 av herr *Nilsson* i Svalöv *m. fl.* (II: 538), vari hemställts,

A) att riksdagen, under förutsättning att arvsbeskattningen höjes, måtte besluta,

1) att nu gällande tariff i 28 § arvs- och gåvoskatteförordningen skall tillämpas vid beräkning av skatt för förmånstagareförvärv vid dels kapitalförsäkring som tecknas före den 1 januari 1959, dels kapitalförsäkring som tecknas senare och är utmättningsfri jämlikt 116 § första stycket lagen om försäkringsavtal, dels sjuk- och olycksfallsförsäkring;

2) att, om sådant förmånstagareförvärv skall sammanläggas med annat förvärv, skatten skall beräknas som om förmånstagareförvärvet utgjort den högst beskattade delen av de sammanlagda förvärven; ävensom

B) att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderlig ändring i punkten 2 av övergångsbestämmelserna till förslaget i proposition nr B 3 till förordning angående ändring i förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt;

II) de likalydande motionerna I: B 90 av herr *Ohlön m. fl.* och II: B 111 av herr *Ohlin m. fl.* (II: 539), vari hemställts,

A. att riksdagen med ändring av vad Kungl. Maj:t föreslagit i proposition nr B 3 måtte i samband med beslutet om kvarlåtenskapsskattens slopande

I. fastställa skalorna för arvsskatt och gåvoskatt i enlighet med vad som angivits i motiveringen i den vid årets förra riksdag väckta motionen II: 539,

2. avslå det i propositionen framlagda förslaget att pensionsförsäkringar skall bli föremål för arvs- och gåvoskatt och att således den nuvarande skattefriheten beträffande sådana försäkringar skall bibehållas oförändrad i arvsskatteförordningen (AGF),

3. avslå det i propositionen framlagda förslaget till ändrad lydelse av bestämmelserna i 39 § AGF angående skattefrihet för gåva till annans undervisning och uppfostran och att således även denna bestämmelse bibehålles oförändrad,

4. besluta att övergångsbestämmelserna vad gäller sammanläggning av gåva med arvs- eller testamentslott eller annan gåva även skall gälla s. k. benefik revers, så att sådan revers, som givits fyra år före de nya bestämmelsernas ikraftträdande, ej skall bli föremål för sammanläggning,

5. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att vid den fortsatta översyn av arvsskatteförordningen, som förutsatts komma till stånd,

dels frågan om skattefrihet för arvs- eller testamentslott, som tillkommer efterlevande make, förutsättningslöst prövas och

dels frågan om att vid arvsbeskattningen genomgående införa skattefria grundavdrag i stället för nuvarande skattefria gränobelopp, i första hand för efterlevande make, utredes, samt

B. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderlig författningstext;

III) de likalydande motionerna I: B 91 av herr *Ewerlöf m. fl.* och II: B 113 av herr *Hjalmarson m. fl.* (II: 540), vari hemställts, att riksdagen måtte

a) antaga förslaget till förordning angående upphävande av förordningen den 6 juli 1947 (nr 581) om kvarlåtenskapsskatt,

b) antaga förslaget till förordning angående ändring i förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt med den ändringen att 12, 28 och 36 §§, 37 § 2 mom. och 39 § samt övergångsbestämmelserna erhåller följande ändrade lydelse.

12 §.

Har någon i enlighet med lagen om försäkringsavtal insatts såsom förmanstagare och erhåller han vid försäkringstagarens död förfoganderätten över försäkringen eller, utan att sådan rätt förvärvats, utbetalning på grund av kapitalförsäkring, skall vad förmanstagaren sålunda bekommer vid beräkning av arvsskatt anses såsom arvfallen egendom. Vad nu sagts skall gälla jämväl förvärv, som på grund av stadgandet i 104 § andra stycket nämnda lag tillfaller dödsbodelägare, vilken är berättigad till laglott, med iakttagande dock av vad beträffande fördelning av sådant förvärv kan vara bestämt i skifteshandling, vilken jämlikt 16 § lägges till grund för lotternas beräkning. Har försäkringstagarens make insatts såsom förmanstagare, föreligger icke skattskyldighet för den del av förvärvet, som motsvarar det belopp, varmed, därest förvärvet ingått i försäkringstagarens kvarlåtenskap, makens jämlikt 15 § skattefria andel i boet skolat ökas.

Vidare skall, där försäkringen är tagen

a) å försäkringstagarens eller hans makes liv samt den rätt, som på grund av försäkringsavtalet tillkommit endera av dem, jämlikt 116 § första stycket lagen om försäkringsavtal icke kunnat tagas i mät för någon deras gäld, eller

b) för olycksfall eller sjukdom,

vid skattens beräkning från värdet av vad som tillfallit någon i egenskap av förmånstagare såsom skattefritt avräknas ett belopp av 25 000 kronor. Har på grund av förordnande av samma person förmånstagaren tidigare erhållit sådant förvärv, som jämlikt 37 § 2 mom. är i beskattningshänseende likställt med gåva, må likväl å värdet av vad som inom loppet av tio år tillfallit förmånstagaren ej avräknas mer än sammanlagt 25 000 kronor.

Vad som — — — äga rum.

Skattskyldighet enligt första stycket äger ej rum för rätt till pension som utgår på grund av pensionsförsäkring. Skattskyldighet äger ej heller rum för rätt till livränta, som utgår på grund av annan försäkring än pensionsförsäkring, i den mån vad som på grund av förordnande av samma person såsom sådan livränta tillfallit den berättigade icke överstiger 2 500 kronors årsränta.

Angående vad som förstås med kapitalförsäkring och pensionsförsäkring stadgas i anvisningarna till 31 § kommunalskattelagen.

28 §.

Arvs- eller — — — 6 000 kronor.

Tillfaller lott — — — ålder uppnås.

Efterlevande make — — — från skatt.

I fråga — — — tidigare tidpunkt.

Skattefri är — — — 1 000 kronor.

Vid tillämpning — — — med skyldskap.

I övrigt beräknas skatten enligt denna

T a r i f f.

Klass I. För arvs- eller testamentslott, som tillkommer efterlevande make, barn, styvbarn eller avkomling till barn eller styvbarn, utgör skatten: när värdet å skattepliktig lott överstiger

6 000 men icke	10 000 kr:	90 kr för	6 000 kr och	2 % av återstoden;
10 000 » »	20 000 » :	170 » »	10 000 » »	3 % » » ;
20 000 » »	30 000 » :	470 » »	20 000 » »	4 % » » ;
30 000 » »	40 000 » :	870 » »	30 000 » »	5 % » » ;
40 000 » »	50 000 » :	1 370 » »	40 000 » »	6 % » » ;
50 000 » »	60 000 » :	1 970 » »	50 000 » »	7 % » » ;
60 000 » »	75 000 » :	2 670 » »	60 000 » »	8 % » » ;
75 000 » »	100 000 » :	3 870 » »	75 000 » »	10 % » » ;
100 000 » »	150 000 » :	6 370 » »	100 000 » »	12 % » » ;
150 000 » »	200 000 » :	12 370 » »	150 000 » »	14 % » » ;
200 000 » »	300 000 » :	19 370 » »	200 000 » »	16 % » » ;
300 000 » »	400 000 » :	35 370 » »	300 000 » »	18 % » » ;
400 000	» :	53 370 » »	400 000 » »	20 % » » .

Klass II. För arvs- eller testamentslott, som tillkommer fader, moder, styvfader, styvmoder, broder (halvbroder), syster (halvsyster), broders (halvbroders) eller systems (halvsystems) avkomling eller barns efterlevande make eller som tillkommer någon, vilken såsom anställd tillhört den avlidnes husfolk under minst tio år, utgör skatten:

när värdet å lotten överstiger

2 000	men icke	6 000	kr:	40	kr för	2 000	kr och	6	%	av återstoden;
6 000	»	12 000	»:	280	»	6 000	»	8	%	» ;
12 000	»	20 000	»:	760	»	12 000	»	10	%	» ;
20 000	»	30 000	»:	1 560	»	20 000	»	12	%	» ;
30 000	»	40 000	»:	2 760	»	30 000	»	15	%	» ;
40 000	»	60 000	»:	4 260	»	40 000	»	18	%	» ;
60 000	»	100 000	»:	7 860	»	60 000	»	21	%	» ;
100 000			»:	16 260	»	100 000	»	24	%	» .

Lika med den, vilken såsom anställd tillhört den avlidnes husfolk under minst tio år, skall anses den, som innehåft dylik anställning under tid, som jämte tiden för sådan anställning hos den avlidnes make eller annan i klass I eller II avsedd anhörig till den avlidne eller motsvarande anhörig till hans make eller ock hos den avlidnes eller makens farföräldrar eller morföräldrar uppgått till minst tio år.

Klass III. För testamentslott tillkommande

kyrka, landsting, kommun eller annan menighet ävensom hushållnings-sällskap;

stiftelse med huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål;

stiftelse med huvudsakligt ändamål att främja landets näringsliv;

registrerad understödsförening eller sådan sammanslutning, som, utan att hava till syfte att i sin verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, huvudsakligen fullföljer ovan angivet ändamål;

folketshusförening, bygdegårdsförening eller annan liknande sammanslutning, som har till främsta syfte att anordna eller tillhandahålla allmän samlingslokal,

utgör skatten, där fråga är om svensk juridisk person och skattebefrielse ej åtnjutes jämlikt 3 §:

när värdet å lotten överstiger

1 000	men icke	3 000	kr:	40	kr för	1 000	kr och	10	%	av återstoden;
3 000	»	6 000	»:	240	»	3 000	»	15	%	» ;
6 000	»	20 000	»:	690	»	6 000	»	20	%	» ;
20 000	»	60 000	»:	3 490	»	20 000	»	25	%	» ;
60 000			»:	13 490	»	60 000	»	30	%	» .

Klass IV. För arvs- eller testamentslott, som icke skall beskattas enligt för klass I, II eller III angivna grunder, utgör skatten:

när värdet å lotten överstiger

1 000 men icke	3 000 kr:	40 kr för	1 000 kr och 10 %	av återstoden;
3 000 » »	6 000 » :	240 » »	3 000 » » 15 %	» » ;
6 000 » »	12 000 » :	690 » »	6 000 » » 20 %	» » ;
12 000 » »	20 000 » :	1 890 » »	12 000 » » 25 %	» » ;
20 000 » »	40 000 » :	3 890 » »	20 000 » » 30 %	» » ;
40 000	» :	9 890 » »	40 000 » » 35 %	» » .

För skattelott, som i 11 § 2 mom. sägs, beräknas skatten efter den klass, gällande för arvinge eller universell testamentstagare i dödsboet eller för mottagaren av det legat varom fråga är, som medför lägst skatt. Därest skattelotten icke överstiger, om den skall beskattas efter klass I, 3 000 kronor, om den skall beskattas efter klass II, 2 000 kronor och eljest 1 000 kronor, utgår skatten i klass I efter 1 procent, i klass II efter 2 procent samt i klasserna III och IV efter 4 procent. Överstiger skattelott, som skall beskattas efter klass I, 3 000 men icke 6 000 kronor, utgår skatten med 30 kronor för 3 000 kronor och 2 procent av återstoden.

36 §.

Skattskyldighet inträder, såframt ej annat följer av vad i nästa stycke sägs, då gåvan blivit fullbordad eller handling, innefattande giltig utfästelse om gåva av lös egendom, överlämnats till mottagaren. I fall, som avses i 37 § 2 mom., inträder skattskyldighet vid den tid, då förmånstagaren erhåller förfoganderätten över försäkringen; dock inträder, där på grund av kapitalförsäkring utbetalning tidigare ägt rum till den berättigade, skattskyldighet för sådant belopp vid dess mottagande.

Vad i — — — bortgivna egendomen.

37 §.

2 mom. Skatt såsom — — — av förmånstagare.

Vid beskattning, varom nu är fråga, skall vad i 12 § andra—femte styckena är stadgat äga motsvarande tillämpning.

39 §.

Skattefrihet åtnjutes

- a) för gåva — — — personliga bruk;
- b) för vad någon erhållit såsom bidrag till undervisning eller uppfostran så ock för periodiskt understöd samt för sådan därmed jämförlig periodisk betalning, som enligt gällande författningar angående skatt å inkomst skall inräknas i gåvotagarens skattepliktiga inkomst;
- c) för vad — — — därefter införts;
- d) för annan — — — 2 000 kronor.

Denna förordning träder, med nedan under 3. angivet undantag, i kraft den 1 januari 1959. I samband med förordningens ikraftträdande skall följande iakttagas.

1. Äldre bestämmelser — — — december 1958.

2. Vid tillämpning av bestämmelserna i 19 och 41 §§ i deras nya lydelse skall iakttagas, att skatt ej må beräknas efter sammanläggning med gåva, för vilken skattskyldighet inträtt före den 1 januari 1955.

3. Beträffande 20 § — — — före ikraftträdandet.

c) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte företaga en skyndsam översyn av bestämmelserna i arvs- och gåvoskatteförordningen med beaktande av de synpunkter som anförts i motionen II: 540 vid årets förra riksdag;

IV) de likalydande motionerna I: B 121 av herr *Kronstrand m. fl.* och II: B 148 av herr *Stiernstedt m. fl.* (II: 542), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att bottenbeloppet beräffande efterlevande makes arvslott skall förvandlas till grundavdrag samt att till följd härav 28 § tredje stycket i föreliggande förslag till förordning angående ändring i förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt skall erhålla följande lydelse:

Tillfaller lott efterlevande make, skall vid skattens bestämmande från lotten såsom skattefritt belopp avräknas ett belopp av 40 000 kronor;

V) motionen II: B 12 av fröken *Vinge m. fl.* (II: 522), vari hemställts, att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr B 3 ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att fosterbarnens intressen beaktas vid den blivande översynen av förordningen den 6 juni 1941 om arvsskatt och gåvoskatt; samt

VI) motionen II: B 112 av herr *Hansson* i Skegrie *m. fl.* (II: 541), vari hemställts, att riksdagen måtte

a) besluta att den i motionen II: 541 vid årets förra riksdag återgivna skatteskalen skall läggas till grund för beräkningen av de tariffer i § 28 av förslaget till förordning angående ändring i förordningen den 6 juni 1941 om arvsskatt och gåvoskatt, enligt vilka arvs- och gåvoskatt vid ett bifall till propositionen skall utgå, samt att förslagen till övergångsbestämmelser i nämnda förordning skall ändras i enlighet med vad som i nyssnämnda motion föreslagits, samt

b) uppdraga åt vederbörande utskott att utarbeta härför erforderliga ändringar i den i propositionen föreslagna författningstexten,

c) beakta vad som i berörda motion i övrigt anförts.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till de vid årets förra riksdag väckta motionerna II: 522 samt II: 538—542.

Propositionen

Av det vid proposition nr 145 till årets förra riksdag fogade statsrådsprotokollet inhämtas bl. a. följande.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 april 1956 tillkallade chefen för finansdepartementet särskilda sakkunniga, *arvsskattesakkunniga*, med uppdrag att verkställa utredning rörande reformer i avseende å dödsbobeskattningen m. m. I enlighet med direktiven skulle de sakkunnigas främsta uppgifter vara att överväga dels om det alltjämt fanns behov av två särskilda former för dödsbobeskattningen, arvslottsskatt (arvsskatt) och kvarlåtenskapsskatt, dels i vad mån de skattefria bottenbeloppen vid dödsbobeskattningen borde höjas och dels om skatteskalorna vid nämnda beskattning borde ändras. Såsom en riktpunkt för utredningsarbetet härvidlag angavs i direktiven att statens inkomster av dödsbobeskattningen, bortsett från vad som kunde erfordras för att erhålla skäligen bottenbelopp, icke borde nämnvärt minskas. Med hänsyn till sambandet mellan kvarlåtenskapsskatten och förmögenhetsskatten kunde enligt direktiven också behöva prövas om skattepliktsgränsen och skalan för förmögenhetsskatten borde jämkas.

De sakkunniga framlade i december 1956 en promemoria (stencilerad) med förslag till höjning av skattepliktsgränsen vid kvarlåtenskaps- och förmögenhetsbeskattningen från 50 000 till 80 000 kronor för att i skälig omfattning motverka följderna av värdeökningen för fastigheter vid 1957 års allmänna fastighetstaxering. Detta förslag genomfördes vid 1957 års riksdag (Prop. 71, BevU 32, Rskr 180, SFS 106—108).

Arvsskattesakkunnigas fortsatta arbete har numera slutförts i och med avgivandet av ett den 18 december 1957 dagtecknat betänkande angående arvsbeskattning (SOU 1957: 48). De sakkunniga utgjordes vid betänkandets avgivande av generaldirektören Rolf Dahlgren, ordförande, samt ledamoten av riksdagens första kammare lantbrukaren Herbert Hermansson, ledamoten av samma kammare statsrådet Rune B. Johansson, ledamoten av andra kammaren agronomen Eric Nilsson, sekreteraren Cyril Olsson, ledamoten av första kammaren f. d. lektorn Edgar Sjödahl och byråchefen för lagärenden i finansdepartementet Sten Walberg. Såsom statistisk expert har medverkat förste aktuarien Bertil Edlund och såsom försäkringsteknisk expert försäkringsdirektören Tage Larsson.

I betänkandet föreslår arvsskattesakkunniga att kvarlåtenskapsskatten avskaffas med utgången av år 1958 och att dödsbobeskattningen i fortsättningen sker endast i form av arvslottsskatt (arvsskatt). Den nuvarande arvsskatten föreslås ökad med ett belopp som icke fullt motsvarar kvarlåtenskapsskatten. De sakkunniga föreslår vidare höjning av flertalet av de skattefria bottenbeloppen vid arvsbeskattningen. Även vissa andra ändringar av beskattningsbestämmelserna förordas, betingade dels av själva övergången från systemet med dubbla skatteformer till ett system med enbart arvsskatt och dels av önskemålet att effektivisera och förenkla beskattningsreglerna.

I fråga om förmögenhetsbeskattningen föreslår arvsskattesakkunniga icke några ytterligare ändringar utöver vad som genomfördes vid 1957 års riksdag.

Arvsskattesakkunnigas förslag att avskaffa kvarlåtenskapsskatten är enhälligt. I fråga om beskattningens höjd har ledamöterna Hermansson och Olsson samt Nilsson reserverat sig. Hermansson och Olsson förordar att kvarlåtenskapsskatten kompenseras genom höjning av arvsskatten i mindre omfattning än majoriteten föreslagit. Nilsson anser att kvarlåtenskapsskatten bör avskaffas utan att arvsskatten höjes. I övrigt föreligger enstaka reservationer i vissa detaljfrågor. I fråga om förmögenhetsbeskattningen är de sakkunniga emellertid enhälliga.

Statsverkets inkomster av dödsbokeskattningen beräknas vid ett genomförande av majoritetsförslaget minska från ca 77,5 till ca 74 miljoner kronor om året, d. v. s. med ca 3,5 miljoner per år. Enligt Hermanssons och Olssons reservation blir skattebortfallet ca 20 miljoner kronor och enligt Nilssons reservation ca 30 miljoner kronor om året.

Över arvsskattesakkunnigas betänkande har yttranden avgivits av följande 17 myndigheter, vilka genom remiss anmodats yttra sig, nämligen Svea hovrätt, hovrätten över Skåne och Blekinge, hovrätten för Västra Sverige, Stockholms rådhusrätt, Göteborgs rådhusrätt, rådhusrätten i Malmö, statskontoret, riksräkenskapsverket (som härjämte i särskild skrivelse upptagit fråga om ränteberäkning i visst fall vid dödsbokeskattningen), generalpoststyrelsen (såvitt angår bestämmelserna rörande skattens fastställande och erläggande), försäkringsinspektionen (såvitt angår beskattningen av försäkringsförvärv och därmed sammanhängande frågor), överståthållarämbetet ävensom länsstyrelserna i Stockholms, Jönköpings, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Örebro samt Jämtlands län.

Av sammanlagt 35 myndigheter och sammanslutningar, vilka genom remiss beretts tillfälle att yttra sig, har yttranden inkommit från 21, nämligen fullmäktige i riksbanken, länsstyrelserna i Uppsala, Södermanlands, Kronobergs, Gotlands, Värmlands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län, familjerättskommittén, fideikommissutredningen, Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige, Riksförbundet Landsbygdens folk, Sveriges akademikers centralorganisation (som överlämnat yttrande jämväl från Sveriges juristförbund), Svenska bankföreningen, Svenska sparbanksföreningen, Svenska livförsäkringsbolags förening, Sveriges advokatsamfund, Föreningen Sveriges häradshövdingar och Föreningen Sveriges stadsdomare.

Härjämte har yttranden i ärendet inkommit från följande sammanslutningar, nämligen Sveriges lantbruksförbund, Sveriges industriförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges redareförening, Svenska företagares riksförbund, Stockholms handelskammare och Skånes handelskammare.

Svenska arbetsgivareföreningen, Svenska bankföreningen, Sveriges industriförbund och Stockholms handelskammare har åberopat ett av näringslivets skattedelegation upprättat yttrande.

I yttrandena har arvsskattesakkunnigas förslag om avskaffande av kvarlåtenskapsskatten genomgående tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Även förslaget om höjning av bottenbeloppen har i huvudsak biträtts av remissinstanserna. I fråga om beskattningens höjd har däremot i ett flertal yttranden uttalats önskemål om en lägre skattenivå än majoritetsförslaget åsyftar. I övrigt har de sakkunnigas förslag i stort sett blivit föremål för instämmande från remissinstansernas sida. Beträffande vissa detaljfrågor har dock framförts avvikande meningar, delvis i anslutning till vad reservanterna inom de sakkunniga uttalat.

Rörande motiveringen för de i propositionen nr B 3 framlagda förslagen hänvisar utskottet till det vid proposition nr 145 vid A-riksdagen fogade statsrådsprotokollet. Redogörelsen härutinnan återfinnes under följande rubriker å nedan angivna sidor i sistnämnda proposition, nämligen

Gällande rätt m. m., s. 17—23

Allmänna synpunkter, s. 23—34

Bottenbeloppen, s. 34—47

Skatteskalorna, s. 47—62

Gåvobeskattningen, s. 62—83

Försäkringsbeskattningen, s. 83—103

Detaljmotivering, s. 103—116

Motionerna

Grundavdrag i stället för gränsbelopp

Motiveringen för yrkandet i motionerna I: B 121 och II: B 148 återfinnes i motionen II: 542 vid A-riksdagen. Däri erinras om att arvslott, som tillkommer efterlevande make och vars värde inte överstiger 25 000 kr., för närvarande är fri från skatt. I den mån arvslottens värde överstiger 25 000 kr. upptages emellertid — efter viss avtrappning — hela beloppet till beskattning. Det utgör sålunda gränsbelopp, icke grundavdrag. I propositionen föreslås nu att nämnda belopp skall, med bibehållande av sin karaktär i övrigt, sättas till 40 000 kr.

Arvsskattesakkunniga övervägde att ändra de skattefria beloppen i AGF från gränsbelopp till grundavdrag, innebärande att bottenbeloppen skulle vara skattefria även när arvslotten överstiger nämnda belopp. Med hänsyn till det beräknade skattebortfallet har de sakkunniga emellertid förklarat sig inte kunna förorda en sådan omläggning. Såsom en tänkbar partiell reform framfördes att endast de särskilda bottenbelopp som gäller för underåriga barn och efterlevande make förvandlades till grundavdrag. I fråga om dessa belopp framträder nämligen enligt de sakkunniga särskilt påtagligt, hurusom gränsbeloppet medför en tvär övergång från full skattefrihet

till full skatteplikt. I propositionen föreslås att bottenbeloppet för underåriga barn skall ändras till grundavdrag. Enligt motionärernas mening bör man emellertid redan nu, och utan att avvakta ytterligare utredning, förvandla bottenavdraget till grundavdrag även när det gäller efterlevande make. Familjerättskommittén — vars utredningsarbete först ansetts böra avvaktas innan förslag framlägges i här förevarande avseende — anför bl. a., att intresset att i största möjliga utsträckning tillgodose efterlevande makes och barns behov enligt kommitténs mening är så framträdande, att den till sin räckvidd begränsade reform som de särskilda bottenbeloppens ändring till grundavdrag skulle innebära snarast bör genomföras. Någon anledning att av principiella skäl avvakta resultatet av familjerättskommitténs arbete anser kommittén själv icke föreligga. Det skattebortfall som skulle föranledas av motionärernas förslag kan uppskattas till 1,5 å 2 milj. kr. Det är emellertid att märka, att den höjning av taxeringsvärdena som genomfördes 1957, liksom den eljest av inflationen föranledda värdestegringen, med säkerhet kommer att tillföra statsverket inkomster vida överstigande nämnda inkomstminskning. Med hänsyn härtill kan statsfinansiella skäl inte anföras mot den ifrågasatta ändringen.

I såväl motionerna I: B 90 och II: B 111 som motionerna I: B 91 och II: B 113 betonas angelägenheten av att nu förekommande skattefria bottenbelopp genomgående omkonstrueras till skattefria grundavdrag. Emellertid yrkas inte omedelbar lagstiftning i denna riktning utan skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran att frågan prövas i samband med fortsatt översyn av arvsskatteförordningen. Jämväl i motionen II: B 112 förutsättes att denna fråga blir föremål för utredning.

Skatteskalorna

De i motionerna framlagda förslagen till skatteskalor framgår av den vid detta betänkande fogade bilagan.

Till stöd för den i motionerna I: B 90 och II: B 111 påyrkade skatteskalan anföres i motionen II: 539 vid A-riksdagen bl. a. följande. Arvsbeskattningen bör avvägas med hänsyn till att den egendom, som göres till föremål för beskattning, i många fall ingår som en produktiv del i bestående företag men samtidigt är av den karaktären, att likvida medel för arvsskattens erläggande kan vara svåra att snabbt anskaffa. Detta torde i främsta rummet gälla jordbruk eller mindre företag av t. ex. familjebolags karaktär. Sådana hänsyn synes desto viktigare att ta, som själva arvskiftet ofta leder till likviditetssvårigheter. Ur samhällets synpunkt är det ett klart intresse, att beskattningen inte göres så hård att företagsamheten lider skada. Hänsyn bör vidare tas till att arvsbeskattningen till sin natur är en skatteform som i jämförelsevis hög grad drabbar sparandet.

Motionärerna anser för sin del att en viss höjning av den nuvarande, relativt måttliga och i jämförelse med utlandets förhållanden låga arvslottsskatten är motiverad i samband med ett slopande av K-skatten. Vid avväg-

ningen av en i enlighet härmed reformerad arvsbeskattning är det till en viss ledning att jämföra med den skattenivå som genomfördes i och med 1947 års beslut. En sådan jämförelse bör givetvis ske i fast penningvärde. Det är vidare naturligt att i främsta rummet här knyta intresset till den skatteklass, efter vilken efterlevande make och barn beskattas, dvs. skatteklass I. Någon dylik avvägning har inte skett i majoritetsförslaget, liksom inte heller i propositionen. Den av motionärerna föreslagna skatteskalen har där emot konstruerats med den riktpunkten, att en sänkning av skattenivån vad gäller skatteklass I skulle åstadkommas också i jämförelse med den år 1947 beslutade, reella nivån. I och för sig hade det varit önskvärt att kunna uppnå samma resultat i fråga om skatteklass II (syskonfallen), men penningvärdeförsämringen har fortskridit så starkt, att detta för närvarande av statsfinansiella skäl inte synes möjligt att realisera. En sänkning av arvsskatten, så att den understiger 1947 års reella nivå i arvsklass I, vilket samtidigt medför en markerad sänkning av de nu (1958) utgående arvsskatterna i de skikt som drabbas av K-skatt, innebär ett moderat tillgodo-seende av den efterlevande makens och barnens intressen. Vid avvägningen av arvslottsskattens höjning bör vidare den huvudprincipen tillämpas, att höjningen sker i något stigande grad med avlägsnare arvsklass. Hänsyn bör dock härvid tas till att testamentslotter, som beskattas enligt klass III (allmännyttiga stiftelser och liknande), varit formellt fritagna från K-skatt. I skatteklass II (syskonfallen) bör tillses att någon höjning av nu utgående arvslottsskatt inte sker för mindre arvslotter. Det senare skulle bli fallet i de av de sakkunnigas majoritet förordade skalorna i denna skatteklass, vilka utan justering nu upptagits i propositionen. De i motionerna föreslagna skalorna medför en sänkning av den nuvarande sammanlagda arvsbeskattningen med ca 20 miljoner kronor. Tyngdpunkten i skattesänkningen skulle förläggas till skatteklass I, dvs. i huvudsak efterlevande make och barn. Inkomstbortfallet för statsverkets del skulle inte inträffa nästa budgetår utan först det därpå följande.

De i propositionen föreslagna skalorna skulle leda till en skattenivå som — med vissa undantag — överstiger den år 1947 genomförda, höga skattenivån, även vad gäller arvsskatten för efterlevande make och barn (skatteklass I). Förhållandet framgår av nedanstående, i motionerna redovisade tablå, som visar den sammanlagda arvsskatten i procent av arvslott av olika storlek i oförändrat penningvärde. Siffrorna gäller 1-barnsfallet eller det fall, då en ensam arvtgare ärver kvarlåtenskapen.

Arvsskatt i procent av arvslott, real beräkn.

Arvslott kronor	enligt 1947 års beslut	år 1958	enligt dep.-ch	enligt motionärernas förslag
50 000	4,09	4,78	4,78	3,94
80 000	6,89	6,30	6,36	6,21
100 000	8,97	8,84	8,59	7,77
200 000	15,15	17,33	17,30	14,14
500 000	24,35	28,73	28,52	23,84
1 000 000	32,59	36,36	36,59	30,43

Genom att den av motionärerna förordade skatteskalan för klass I anpassats med hänsyn till penningvärdeförsämringen efter 1947 skulle den även ge skattelättnader för de mindre arvslotterna till barn och efterlevande make. Detta sker inte enligt finansministerns förslag.

Departementschefen har visserligen justerat bort den påfallande stora skattehöjning som enligt utredningsmajoriteten skulle inträffa i skatteklass I för arvslotter mellan 80 000 och 100 000 kronor. Men i stort sett innebär hans förslag att nuvarande sammanlagda arvslots- och kvarlåtenskapskatt skulle komma att utgå i de fall en ensam arvtagare ärver kvarlåtenskapen. Motionärernas förslag innebär i stort sett en sänkning av skattebördan med 15—20 procent. Beträffande de individuella verkningarna enligt departementschefens förslag i jämförelse med motionärernas vad gäller skatteklass I hänvisas till sammanställning å sid. 7 i motionen II: 539 vid A-riksdagen.

Vad gäller arvsskattens storlek i de skilda skatteskalorna för olika arvslotter enligt de av motionärerna föreslagna skalorna jämfört med de i propositionen förordade hänvisas till en vid nyssnämnda motion fogad bilaga.

I motiveringen till yrkandet i motionerna I: B 91 och II: B 113, vilken återfinnes i motionen II: 540 vid årets förra riksdag, erinras inledningsvis om den principiella grunden för införandet av K-skatten. Enligt motionärernas mening avsågs K-skatten skola utgöra en skatt på grund av förmögenhetsinnehav, ej på grund av förmögenhetsförvärv. Denna distinktion synes inte ha beaktats av vare sig arvsskattesakkunnigas majoritet eller departementschefen. Med dessa utgångspunkter blir frågan, om ett avskaffande av K-skatten bör åtföljas av åtgärder i syfte att kompensera staten för det uppkommande inkomstbortfallet, i första hand beroende av huruvida den nuvarande förmögenhetsskatten är av så ringa storlek att ett komplement därtill kan anses motiverat. Emellertid kan enligt nu gällande skattesatser för inkomstskatt och förmögenhetsskatt den sammanlagda skatten å kapitalavkastning uppgå till 100 procent så länge avkastningen inte överstiger ca 6 procent. Härutinnan hänvisas till en sammanställning i motionen II: 540 vid A-riksdagen.

Motionärerna uttalar vidare att en undersökning av den speciella form av förmögenhetsskatt, som utgöres av K-skatten, ger till resultat att även den i vissa lägen har karaktär mindre av skatt än av konfiskation. Den nuvarande K-skatten kommer vid en kvarlåtenskap av 300 000 kronor i det maximala fallet — d. v. s. efter ett 5-årigt innehav — upp i belopp som motsvarar en årlig förmögenhetsskatt på ca 2 1/2 procent, räknat på hela förmögenheten. Vid förmögenheter på t. ex. 500 000 kronor är motsvarande procentsats 3 och vid 1 000 000 kronor ca 5. Till jämförelse kan nämnas, att den gällande årliga förmögenhetsskatten når sitt maximum först beträffande förmögenhetsdelar överstigande 1 000 000 kronor, där den utgör 1,8 procent.

Den frågan uppkommer då, om man av andra skäl bör företaga en höj-

ning av A-skatten. De nuvarande skatteskalorna för A-skatten fastställdes år 1941. Sedan dess har en mycket stark penningvärdeförsämring ägt rum, som inneburit en högst betydande automatisk skatteskärpning. Enbart sedan 1947 har inträffat en levnadskostnadsstegring på ca 60 procent. Den höjning av A-skatten som härigenom uppkommit kan i dagens läge uppskattas till ca 12 miljoner kronor.

Till belysning av den reala skatteskärpningen för enskilda sedan 1947 lämnas vissa sifferuppgifter i motionen II: 540 vid A-riksdagen, varav framgår att den procentuella skatteökningen för ett antal arvslotter mellan 5 000 och 100 000 kronor uppgår till lägst 24,2 procent och högst 31,6 procent. Vidare framhålles att dödsbobeskattningen beträffande arvslotter överstigande 80 000 kronor — där även K-skatten kommer in — givetvis skärpts ännu mer. För en kvarlåtenskap på 100 000 kronor, som tillfaller ett vuxet barn, är den reala skatteskärpningen 39 procent och för 200 000 kronor 113 procent. Går man så högt som till 5 milj. kronor finner man en skatteskärpning på ej mindre än 150 procent.

Hänvisande till de av dem lämnade sifferuppgifterna uttalar motionärerna den meningen, att ett bibehållande i huvudsak av gällande skattenivå för dödsbobeskattning måste få högst betydande skadeverkningar. Särskilt gäller detta beträffande familjeföretag, vare sig det är fråga om jordbrukare eller andra rörelseidkare.

Arvsskattesakkunnigas majoritet har försökt förringa K-skattens skadeverkningar genom att åberopa det ringa antal som sökt anstånd med K-skattens betalning eller velat erlægga denna på annat sätt än med kontanter. Denna statistik är dock föga upplysande. Det kan erinras om att många förmögenhetsägare före ingången av 1948 genom gåvor disponerade över sin förmögenhet så att överförandet därav till arvingar kunde ske utan att föranleda kvarlåtenskapsskatt. Vid dödsfall som inträffat efter 1947 har svårigheterna att anskaffa likvida medel eller krediter i allmänhet kunnat övervinnas den första gång det gällt att betala. Med hänsyn till den hårda årliga inkomst- och förmögenhetsbeskattningen samt till att föreliggande inkomster efter det första dödsfallet i avsevärd utsträckning måste användas för gäldande av skuld, som upptagits på grund av kvarlåtenskapsskatten, måste läget vid ett senare tillfälle bli avsevärt försämrat.

Särskilt ogynnsamma verkningar uppkommer vid en dödsbobeskattning som ej tar hänsyn till antalet arvingar, alltså den gällande K-skatten. Med hänsyn till att den nu föreslagna arvsskatten även vad gäller efterlevande make och bröstarvingar alltjämt skulle drabba med synnerligen stor tyngd — för t. ex. arvslotsskikt mellan 400 000 och 500 000 kr. 40 % mot nu 20 % och i högsta skikt 60 % mot nu 20 % — skulle riskerna endast obetydligt minska vid ett genomförande av propositionens förslag.

Över huvud taget torde den föreslagna dödsbobeskattningen komma att påverka sparandet i samhället högst ofördelaktigt. Redan nu är sparandets otillräcklighet ett kännetecknande drag för den svenska samhällsekonomin. Det är uppenbart att de senaste årens investeringsbehov icke kunnat

tillgodoses. I detta läge är det högst angeläget att varje möjlighet att uppmuntra till ökat personligt sparande tillvaratas. Det torde icke kunna bestridas att särskilt en hög arvsskatt, vilken ju direkt träffar sparandet, utgör ett allvarligt hinder. Det är icke blott de psykologiska verkningarna som här gör sig gällande. Den stora skuldsättning, särskilt för jordbrukets och familjeföretagens del, som man i allmänhet har att räkna med utgör ett allvarligt faktiskt hinder. Möjligheterna för de berörda företagen att återhämta sig därefter genom att nedbringa skulderna är inte stora med hänsyn till vår höga årliga beskattning.

Penningvärdeförsämringen har visserligen inneburit en automatisk skatteskärpning sedan 1947 men det oaktat har motionärerna inte velat förorda någon sänkning av den i klasserna II—IV utgående skatten med hänsyn till den ökning i skattebortfallet som härigenom skulle uppkomma. I fråga om klass I anser emellertid motionärerna att viss hänsyn till penningvärdeförsämringen måste tagas. De föreslår, att skattesatserna i klass I bibehållas vid de nu gällande utom beträffande arvslotter upp till 75 000 kronor. För dessa förordas en sänkning med i stort sett en procentenhet. Detta föranleder ett skattebortfall av uppskattningsvis ca 2,5 milj. kr. Totalt torde motionärernas förslag rörande skatteskalorna innebära en skatteminskning på ca 32 milj. kr. Eftersom departementschefen föreslagit vissa smärre jämkningar, innebärande ett skattebortfall på ca 7 milj. kr., uppkommer här en skillnad på ca 25 milj. kr. per år. Med hänsyn till eftersläpningarna i fråga om inbetalningen av skatt torde denna inkomstminskning uppkomma först fr. o. m. budgetåret 1959/60.

I fråga om övergångsbestämmelserna till den nya lagstiftningen ifrågasätter motionärerna — för den händelse deras förslag rörande skattetariffen enligt 28 § inte skulle godtagas — huruvida inte ett tillägg till punkten 2. är erforderligt för att reglera beskattningen vid sammanläggning av två förvärv, av vilka ett skall beskattas enligt nu gällande tariff och det andra efter en högre tariff. Enligt motionärernas uppfattning borde detta tillägg ha följande lydelse:

Skatt å förvärv, varå nu gällande tariff i 28 § skall tillämpas, skall, vid sammanläggning med annat förvärv, utgå efter den eller de procentsatser som skolat tillämpas, därest skatt skolat uttagas för de sammanlagda förvärven samt förstnämnda förvärv utgjort den högst beskattade delen därav.

Motionärerna i motionen II: B 112 (se motionen II: 541 vid A-riksdagen) uttalar att arvsbeskattningen till sin natur är en skatteform, som i relativt hög grad drabbar sparandet. De belopp, som måste erläggas i arvsskatt, skulle till största delen inte ha omedelbart förbrukats av den skattskyldige utan stannat kvar i hans företag eller jordbruk. När dessa pengar tillföres statskassan talar sannolikheten för att de kommer att användas för löpande utgifter av konsumtionskaraktär. Vidare utgör intäkterna av arvsbeskattningen i förhållande till statens övriga inkomster ett jämförelsevis blygsamt belopp, varför ett starkare inkomstbortfall genom omläggningen

av dödsbopeskattningen än vad som skulle bli följden av ett bifall till propositionen icke i väsentlig grad kommer att påverka det statsfinansiella läget. Med hänsyn till arvsbeskattningens natur förefaller det också berättigat att dra den slutsatsen, att en lindrigare arvsbeskattning skulle vara till gagn ur samhällsekonomisk synpunkt och indirekt även för statens finanser.

I samband med kvarlåtenskapsskattens avskaffande är det motiverat att något höja den tidigare jämförelsevis låga arvslottsbeskattningen vid större arvslotter samt vid arvs- eller testamentslotter till personer, som antingen står i ett mera avlägset släktskapsförhållande till den avlidne eller är helt oskylda i förhållande till denne. Vid höjningen av den nuvarande arvsbeskattningen bör således huvudvikten läggas vid arvsklasserna II, III och IV, medan arvsklassen I får en gynnsammare behandling. Hänsyn bör tas till att de allmännyttiga inrättningar, som tillhör arvsklass III, formellt varit undantagna från kvarlåtenskapsskatt. Riktningen för konstruktionen av nya arvslottsskatteskalor måste vara, att avgörande hänsyn tas till det faktiska utfallet i de enskilda fallen vid höjning av den tidigare arvsskatten. Vid konstruktionen av skalorna måste tillses, att den nya arvsskatten inom den viktiga arvsklassen I icke i de enskilda fallen kommer att medföra en höjning av de skattebelopp, som utgår enligt det nu tillämpade 2-skattesystemet. Vidare måste hänsyn också tas till det faktum, att penningvärdeförsämringen ökat det nominella behovet av kapital och således skärpt både dödsbo- och förmögenhetsbeskattningen. I samma riktning har också den tekniska utvecklingen verkat. I synnerhet inom jordbruket och även inom andra företag har denna utveckling krävt ökade kapitalinsatser. Skattenivån bör fördenskull i möjligaste mån återföras till 1947 års reella nivå, d. v. s. det år, då kvarlåtenskapsskatten infördes.

Om dessa hänsyn till det faktiska utfallet av en höjning av den tidigare arvsskatten leder till att statens samlade inkomster av arvsskatten blir lägre än vad kvarlåtenskapsskatt och arvsskatt nu tillsammans ger, måste denna konsekvens tagas. Det kan inte vara rimligt att skärpa arvsskatten i så hög grad att allvarliga hinder lägges i vägen för den sunda ekonomiska utvecklingen inom jordbruk och mindre familjeföretag i övrigt. Det torde vara ostridigt att kvarlåtenskapsskatten medfört en kapitalkonsumtion, och skulle arvsskatten skärpas i så pass hög grad att denna kapitalkonsumtion fortsätter, skulle en av de väsentligaste fördelarna med kvarlåtenskapsskattens avskaffande komma att elimineras.

Beskattning av gåvor såsom bidrag till annans undervisning eller uppfostran

I motionerna I: B 90 och II: B 111 samt motionerna I: B 91 och II: B 113 yrkas att gåvor till annans undervisning och uppfostran skall vara skattefria i samma utsträckning som för närvarande.

Till stöd för yrkandet i förstnämnda motionspar anföres i motionen II: 539 vid årets förra riksdag hl. a. följande. Den i propositionen föreslagna inskränkningen i skattefriheten att gälla endast då omständigheterna är

sådana, att gåvotagaren genom bidraget kan anses hava tillförsäkrats en förmån, som han eljest icke skulle hava åtnjutit, syftar till att förhindra, att gåvor ges under sken av att tjäna annans undervisning eller uppfostran och därmed bli skattefria för att sedan inte tagas i anspråk för det uppgivna ändamålet. Motionärerna framhåller att på grundval av de nuvarande bestämmelserna en fast praxis har utbildat sig, innebärande att skattefriheten begränsats till vissa högsta belopp. För närvarande finns alltså vissa objektivt angivna spärrar för skattefriheten. Ett huvudkrav på skattelagstiftningens utformning bör vara att givna regler är så avfattade, att skattepliktens innebörd är i möjligaste mån klart angiven. Den föreslagna ändringen innebär risker för olikhet vid skattebehandlingen, och betydande tolkningstvister kommer att uppstå.

Motiveringen för yrkandet i motionerna I: B 91 och II: B 113 återfinns i den vid A-riksdagen väckta motionen II: 540, vari uttalas bl. a. att frågan om skattefrihet kommer att bli beroende av avgörande från fall till fall. De skattskyldiga kan befaras komma att utsättas för olikartad behandling vid skattnläggningen på grund av de synnerligen stora utredningssvårigheterna. Betydande tolkningstvister torde inte kunna undvikas. En ändring i gällande bestämmelser är icke påkallad, i varje fall så länge frågan om rätt till avdrag för periodiskt understöd till undervisning eller uppfostran inte nått en positiv lösning.

Sammanläggning av benefika reverser och arv

I ett flertal motioner yrkas, att den i propositionen föreslagna obegränsade sammanläggningstiden i fråga om sammanläggning av arv med benefik revers inte skall tillämpas beträffande vissa äldre s. k. benefika reverser. Denna fråga har upptagits i motionerna I: B 90 och II: B 111 (motivering i motionen II: 539 vid årets förra riksdag), vidare i motionerna I: B 91 och II: B 113 (motivering i motionen II: 540 vid A-riksdagen) samt slutligen i motionen II: B 112 (motivering i motionen II: 541 vid A-riksdagen).

Som motiv till motionsyrkandena anföres bl. a. att ny skattelagstiftning inte bör ges tillbakaverkande kraft. Benefika reverser bör inte komma i sämre läge ur skattesynpunkt än som var fallet vid deras tillkomst. Motionärerna i motionerna I: B 90 och II: B 111 erinrar om att andra gåvor, som ägt rum mer än fyra år före de nya reglernas ikraftträdande och som därmed enligt de äldre reglerna redan blivit fritagna från sammanläggning, inte ånyo skall på grund av sammanläggningstidens utvidgning bli aktuella för sammanläggning. Motionärerna i motionen II: B 112 åter framhåller att benefika reverser kan ha tillkommit av andra skäl än i syfte att undgå eller mildra verkningarna av dödsbobeskattningen. Det torde exempelvis inte vara sällsynt att en benefik revers utfärdas till barn eller barnbarn i stället för att testamente upprättas. Detta är ofta fallet vid jordbruk, där en av

familjemedlemmarna i högre grad än övriga medlemmar ägnar sig åt familjeföretaget, medan en eller flera av de övriga fått studera på föräldrarnas bekostnad.

Beskattning av kapitalförsäkringar samt sjuk- och olycksfallsförsäkringar

I motionerna I: B 31 och II: B 35 har framställts yrkande om lindrigare beskattning av kapitalförsäkringar samt sjuk- och olycksfallsförsäkringar än som föreslagits i propositionen. Till stöd för yrkandet, vars motivering återfinnes i motionen II: 538 vid årets förra riksdag, anföres bl. a. följande. Inledningsvis erinras om att enligt propositionen alla förvärv på grund av kapitalförsäkring samt sjuk- och olycksfallsförsäkring skall arvs- och gåvo-beskattas enligt de föreslagna väsentligt skärpta skatteskalorna. Vad för-månstagare erhåller på grund av utmätningfria livförsäkringar samt sjuk- och olycksfallsförsäkringar skall dock vara skattefritt intill 25 000 kronor. Av de försäkringar, som sålunda skall underkastas den föreslagna skärpta beskattningen, är det ojämförligt största antalet tecknade mer än 10 år före försäkringstagarens död. I fråga om de övriga kapitalförsäkringarna har endast i undantagsfall betalats premier överskjutande 80 000 kronor. Båda sistnämnda kategorier försäkringar är för närvarande befriade från kvarlåtenskapsskatt. Detsamma gäller alla sjuk- och olycksfallsförsäkringar. Ett bifall till propositionen innebär antingen att försäkringstagarna berövas en förmån, som de uppnått eller med vilken de räknat vid ingåendet av försäkringsavtalet och som i många fall varit ett bidragande motiv till försäkringens tecknande, eller — i fråga om försäkringar, vilka skulle ha träffats av kvarlåtenskapsskatt — att försäkringstagare drabbas av avsevärd skatte-skärpning.

Motionärerna erinrar om att Svenska livförsäkringsbolags förening i sitt remissyttrande över arvsskattesakkunnigas förslag genom tabeller påvisat, att skattebelastningen på förmånstagareförvärv på grund av kapitalförsäkringar kommer att i många lägen högst väsentligt ökas i förhållande till den nuvarande sammanlagda skattebördan av kvarlåtenskaps- och arvsskatt. Föreningens analys visar bl. a., uttalar motionärerna, att den ojämförligt största delen av skatteökningen på kvarlåtenskapen jämte försäkringen faller på försäkringen, vid större försäkringar ända inemot 100 procent av skatteökningen.

Vidare anför motionärerna bl. a. De framkomna exceptionellt ofördelaktiga verkningarna för kapital- och olycksfallsförsäkringar sammanhänger givetvis med de olika tekniska systemen för beräkning av skatt enligt kvarlåtenskapsskatteförordningen samt arvsskatteförordningen. Påföljderna för kapital- och olycksfallsförsäkringstagarna samt deras efterlevande är emellertid så uppenbart obilliga, att de inte kan accepteras såsom en ofrånkomlig effekt av de skilda skattetekniska systemen. Det kan inte bestridas, att den slutliga utformningen av reglerna om försäkringars kvarlåtenskapsbeskattning utgjorde resultatet av en avvägning mellan å ena sidan det fiskaliska intresset och önskemålet att förebygga skatteflykt samt å andra si-

dan angelägenheten av att tillerkänna försäkringarna en så förmånlig ställning som betingas av deras sociala värde. Några omständigheter, som skulle kunna motivera eller rättfärdiga en sådan försämring av försäkringstagarnas och deras efterlevandes ställning, har inte framkommit. Tvärtom kan påvisas flera skäl att i skattehänseende behandla dessa förmånligare än som hittills skett, nämligen bl. a. att livförsäkringstagarna och deras närmaste hör till dem som drabbats hårdast av penningvärdeförsämringen, samt det stora behovet i vårt land av ökat sparande för att möjliggöra investeringar såväl inom den offentliga sektorn som på det enskilda näringslivets område.

Gentemot förslaget att den skärpta arvs- och gåvobeskattningen, med vissa modifikationer, skall tillämpas även på försäkringar som tecknats före den nya lagens ikraftträdande framhåller motionärerna att olika chefer i finansdepartementet liksom även bevillningsutskottet i olika principuttalanden tagit avstånd från skärpning av skatt för gällande försäkringar. Uttalandena avser visserligen frågor om skärpning av inkomstbeskattningen, men de sakförhållanden som betingat principen om undvikande av retroaktiv skärpning av försäkringsbeskattningen gör sig gällande även på arvs- och gåvobeskattningsområde. En försäkrings behandling i skattehänseende såväl under försäkringstagarens livstid som efter hans död är en väsentlig ekonomisk omständighet, vilken regelmässigt tages i betraktande av försäkringstagaren då han ingår ett nytt försäkringsavtal. En ökning av skattebelastningen på förmånstagarerförfärv medför en minskning av förmånstagarernas nettoutbyte av försäkringen. I den mån försäkringarna fullgör en social uppgift i familjeförsörjningens tjänst får alltså en ökad beskattning betänkliga verkningar. Försäkringstagare som önskade och hade möjlighet att tillförsäkra sina efterlevande ett oförändrat nominellt skydd skulle tvingas att teckna tilläggsförsäkringar. I många fall kommer försäkringstagaren att anse sig inte ha råd härtill och många av dem som skulle ha ekonomiska förutsättningar kan till följd av väsentligt försämrade hälsa vara berövade möjligheterna att erhålla ny försäkring. Risk föreligger också för en ökning av antalet återköp och fribrevsutbyten, vilket är liktydigt med en minskning resp. ett avbrytande av ett påbörjat försäkringsparande.

Avslutningsvis framhåller motionärerna att den föreslagna övergången från 2-skattesystem till 1-skattesystem med bibehållande i stort sett av skatteuttaget skulle på försäkringsområdet få sådana ur såväl samhällets som försäkringstagarnas och deras anhörigas synpunkter allvarliga skadeverkningar, att den icke rimligen kan genomföras. Om en sådan omläggning likväl företages, är det enligt motionärernas mening ofrånkomligt att vidtaga anordningar för att i görlig mån förebygga nämnda skadeverkningar. En framkomlig metod härför som anvisats av Svenska livförsäkringsbolags förening går ut på att skatten beräknas efter den nu gällande skattetariffen och att när förmånstagarer samtidigt erhåller arvs- eller testamentslott efter den avlidne sammanläggningsregeln i 19 § 1 mom. första stycket skulle tillämpas. Progressiviteten av beskattningen tillgodoses genom att försäkringsbeloppet sammanlägges med arvs- eller testamentslott och beskattas som

om det legat på toppen av det sammanlagda förvärvet. För arvs- eller testamentslotten beräknas skatt enligt förslaget utan sammanläggning med förmånstagareförvärvet. Såsom i remissyttrandet framhållits underlättas en sådan beskattningsmetod därav att förmånstagareförvärvet redovisas särskilt inom linjen i bouppteckningen efter den avlidne. Metoden skulle såsom siffermässigt belysts i livbolagens remissyttrande medföra i stort sett samma skatteresultat som enligt nu gällande förordningar om kvarlåtenskapsskatt samt arvs- och gåvoskatt. Även om metoden har sin största betydelse såsom ett praktiskt medel att undgå retroaktiv skatteskärpning för gällande försäkringar bör densamma i princip även begagnas för livförsäkringar tecknade efter lagändringens ikraftträdande, åtminstone i sådana fall där risk för obehöriga skattefördelar får anses utesluten. Det synes naturligt att härvidlag anknyta till reglerna om utmättningsfrihet i 116 § lagen om försäkringsavtal. Den i 12 § arvs- och gåvoskatteförordningen stadgade särskilda skattefriheten för förmånstagareförvärv är likaledes förbehållen sådana försäkringar. Denna typ av försäkringar har således av statsmakterna befunnits särskilt värdefull ur familjeskyddssynpunkt. Samma metod förordar motionärerna för nytecknade sjuk- och olycksfallsförsäkringar.

Beskattning av pensionsförsäkringar

I motionerna I: B 90 och II: B 111 samt I: B 91 och II: B 113 yrkas avslag å det i propositionen framlagda förslaget att pensionsförsäkringar i princip skall underkastas arvslottsbeskattning.

Motiveringen för yrkandet i motionerna I: B 90 och II: B 111 återfinnes i den vid årets förra riksdag väckta motionen II: 539. Däri erinras bl. a. om att tjänstepensionsförsäkringar alltjämt kommer att vara fria från arvsbeskattning. Emellertid kan någon hållbar motivering knappast anföras varför en enskilt tecknad pensionsförsäkring skall behandlas strängare än en pensionsförsäkring, som tecknats i samband med tjänst. Lantbrukare, fria företagare och utövare av fria yrken skulle bli ogynnsammare behandlade än anställda. Av remissmyndigheter med speciell sakkunskap och erfarenhet på området har vidare betygats, att det i många fall ställer sig svårt att dra en klar gräns mellan pensionsförsäkring, som är tagen i samband med tjänsten, och annan pensionsförsäkring. Den föreslagna regeln skulle vidare leda till slumpartade och oegentliga resultat. Regeln innebär också att det inte går att i förväg bedöma huruvida försäkringen kommer att bli beskattad eller inte. Metoden att »översätta» regeln i kvarlåtenskapsskatteförordningen (summan av erlagda premier med avdrag för 80 000 kronor) till en arvsskatteplikt, som avser utfallande försäkringsbelopp i den mån de överstiger 10 000 kronors årsränta per förmånstagare, är ytterst godtycklig och helt beroende av vilka antaganden som väljes i fråga om försäkringsform, försäkringstagarens ålder, antalet förmånstagare och dylikt.

Enligt en allmänt accepterad regel bör skattelagstiftningen ställa sig neutral till det civilrättsliga regelsystemet i fråga om egendomsfördelningen

mellan makarna. Skattelagstiftningen bör med andra ord icke verka dirigerande på hur makarna vill civilrättsligt disponera sin egendom. Propositionens förslag fyller inte detta villkor. Skatteplikten är beroende av hur pensionsförsäkringen civilrättsligt disponeras. Därest den är den avlidne makens enskilda egendom och efterlevande maken är insatt som ensam förmanstagare, vilket kan vara ett intresse för båda makarna i t. ex. ett omgiftesäktenskap, skulle skatteplikten inträda redan vid ett årligt pensionsbelopp av 10 000 kronor. Förslagets genomförande skulle vidare ytterligare komplicera den redan förut svårtillämpade lagstiftningen rörande arvsbeskattningen av försäkringar.

Till stöd för yrkandet i motionerna I: B 91 och II: B 113 — motiveringen återfinnes i motionen II: 540 vid 1958 års A-riksdag — framhålls bl. a. att de olika skäl som under remissbehandlingen åberopats mot förslaget att i princip arvsbeskatta pensionsförsäkringar på ett övertygande sätt visat förslagets olämplighet. Härefter redovisar motionärerna i sjuotton olika punkter sina skäl att inte biträda förslaget. Därvid påtalas bl. a. praktiska olägenheter som enligt motionärernas mening är förbundna med förslaget, såsom att detsamma innebär en komplicering av de redan förut svårtillämpade försäkringsbeskattningsbestämmelserna, att en omfattande uppgiftsplikt ålägges försäkringsbolagen, ehuru uppgifterna i det övervägande antalet fall, då skattskyldighet ej föreligger, är obehövliga. Vidare framföres i stort sett samma anmärkningar som i motiveringen till avslagsyrkandet i motionerna I: B 90 och II: B 111. I övrigt uttalas i huvudsak följande. Pensionsförsäkringar berättigar ej till belåning eller återköp, varför försäkringens kapital är oåtkomligt för mottagaren. Försäkringstagare är obenägna att binda stora premiebelopp på det definitiva sätt som sker i fråga om pensionsförsäkringar. Sedan 1947, då kvarlåtenskapsskatten infördes, har genom 1950 års ändringar i försäkringars inkomstbeskattning (prop. nr 93, bev. utsk. bet. nr 49) pensionsförsäkringsbegreppet kringgärdats så att missbruk i möjligaste mån skulle hindras. Detta begrepp har överförts även till arvs- och gåvobeskattningens område. Bestämmelserna har visat sig motsvara sitt syfte och har av försäkringsbolagen tillämpats mycket restriktivt. De nuvarande försäkringsbeskattningsreglerna har av såväl de sakkunniga som departementschefen betecknats såsom provisoriska i avbidan på en genomgripande översyn av desamma i annat sammanhang. Det är med hänsyn härtill olämpligt att nu införa en sådan principiell nyhet på försäkringsbeskattningens område som arvs- och gåvoskattskyldighet för pensionsförsäkringsförvärv.

Bland ytterligare invändningar mot förslaget må nämnas följande. Skatteplikten överflyttas från ett rättssubjekt, dödsboet, till ett annat, förmanstagaren, vilket kan rubba förutsättningarna för civilrättsliga avtal mellan enskilda medborgare, exempelvis skilsmäsoavtal. (I motionen II: 540 vid 1958 års A-riksdag anföres exempel avseende att belysa detta förhållande). Engångsbeskattning av försäkringens ofta höga kapitalvärde kan bli oskä-

ligt sträng, eftersom tillträdet av en periodvis utfallande försäkringsförmån icke medför någon ökning av skattekraften eller omedelbart ger medel till skattens gäldande. Om varje utfallande belopp skall gåvobeskattas, vilket är fallet om förmånstagaren ej får förfoganderätten över försäkringen, kan den årliga gåvoskatten tillsammans med mottagarens inkomstskatt på samma belopp i vissa lägen komma att t. o. m. överstiga det utfallande beloppet. Efterlevandelivräntor är genomsnittligt sett avsedda för de närmaste anhörigas levnadskostnader vid familjeförsörjarens förtidiga bortgång. Den nu gällande arvs- och gåvoskattefriheten för sådana försäkringsförmåner är således i särskilt hög grad socialt motiverad. Den föreslagna skattebördan på pensionsförsäkringar kommer att verka återhållande på pensionsförsäkringsanskaffningen, särskilt i sådana fall där familjesammansättningen eller andra omständigheter hindrar insättande av flera förmånstagare.

I fortsättningen erinrar motionärerna om att motiveringen till införande av arvs- och gåvoskatteplikt för pensionsförsäkringar skulle vara att förebygga missbruk av försäkringsformen på så sätt att därigenom skattefritt överfördes stora kapital till efterlevande utöver vad som motsvarar försäkringens skyddsutgift. Det synes motionärerna uppenbart att de av dem redovisade förhållandena tillsammans utgör en tillräcklig garanti mot dylikt missbruk. I varje fall erbjuder dessa omständigheter så hög grad av trygghet mot skatteflykt, att det är befogat att tills vidare låta frågan om vidtagande av motåtgärder anstå. Utvecklingen bör emellertid följas med uppmärksamhet. Om denna skulle visa att missbruk i större utsträckning förekommer bör frågan kunna omprövas. Det är ingalunda givet att det lämpligaste medlet mot otillfredsställande tendenser i förevarande hänseende — om sådana skulle uppkomma — består i skatteplikt enligt det framlagda förslaget. Förutsättningarna vid en framtida omprövning kan vara så ändrade att helt andra utvägar bör väljas.

Skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om översyn av arvsskatteförordningen

I ett flertal motioner yrkas skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan att vissa i motionerna angivna problem övervägs i samband med den översyn av arvsskatteförordningen, som departementschefen ställt i utsikt. Att utredning motionsvis begärts rörande frågan om att vid arvsbeskattningen införa skattefria grundavdrag i stället för nuvarande skattefria gränobelopp har framhållits i det föregående (se ovan Grundavdrag i stället för gränobelopp).

I motionerna I: B 90 och II: B 111 yrkas att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att frågan om skattefrihet för arvs- eller testamentslott som tillkommer efterlevande make förutsättningslöst prövas. Motiveringen för yrkandet återfinnes i motionen II: 539 vid 1958 års A-riksdag.

I motionerna I: B 91 och II: B 113 hemställs, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om en skyndsam översyn av bestämmelserna i

arvs- och gåvoskatteförordningen, därvid — förutom frågan om införande av skattefria grundavdrag — följande spörsmål måtte upptagas till övervägande, nämligen: skattefrihet för arv, testamentslott, förmånstagareförvärv eller gåva som den ene av två makar erhåller från den andre; underlaget för arvs- och gåvobeskattning av försäkringar; förmånstagareförordnande såsom villkor för skattefrihet samt beskattning av försäkring vid försäkringstagarens makes död. Beträffande den närmare motiveringen för motionsyrkandet hänvisas till motionen II: 540 vid årets förra riksdag.

Slutligen yrkas i motionen II: B 12 skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan att fosterbarnens intressen beaktas vid förenämnda översyn. Motiveringen för yrkandet framgår av motionen II: 522 vid A-riksdagen.

Utskottets yttrande

Allmänna synpunkter

En dödsbobeskattning i modern bemärkelse infördes i vårt land år 1894. Denna dödsbobeskattning var ett 1-skattesystem och byggde helt på arvslottsbekattningens princip. Detta system var därefter i tillämpning — senast enligt 1941 års ännu gällande arvsskatteförordning — till och med år 1947.

Genom tillkomsten sistnämnda år av kvarlåtenskapsskatteförordningen vid sidan av arvsskatteförordningen erhöll vår dödsbobeskattning sin nuvarande utformning såsom ett 2-skattesystem, d. v. s. den kom att innefatta såväl en kvarlåtenskaps- som en arvslottsbekattning. Detta 2-skattesystem har varit i tillämpning sedan år 1948, alltså något mer än tio år.

I den förevarande propositionen framlägges förslag om att kvarlåtenskapsskatteförordningen skall upphävas och övergång ske till ett 1-skattesystem med endast arvsskatt från och med år 1959. Den nuvarande arvsskatten föreslås därvid höjd med ett belopp som inte fullt motsvarar kvarlåtenskapsskatten. Vidare föreslås höjning beträffande flertalet av de skattefria bottenbeloppen vid arvsbeskattningen. Förslaget innebär även att gåvobeskattningen på motsvarande sätt som dödsbobeskattningen omlägges från ett 2-skattesystem till ett 1-skattesystem. Ett genomförande av förslaget beräknas medföra en minskning av statens inkomster av dödsbobeskattningen med ca 7 miljoner kronor om året. Av minskningen belöper drygt 2 miljoner kronor på höjningen av bottenbeloppen.

Propositionsförslaget grundar sig på arvsskattesakkunnigas i december 1957 avgivna betänkande (SOU 1957: 48).

Förslaget om avskaffande av kvarlåtenskapsskatten har inte föranlett någon gensaga i de väckta motionerna eller vid utskottsbehandlingen. Även arvsskattesakkunnigas förslag härutinnan var enhälligt och det vann all-

män anslutning bland remissinstanserna. I detta läge torde det inte vara påkallat att utskottet närmare ingår på de skäl som åberopats i diskussionen kring kvarlåtenskapsskatten. Utskottet kan därför i likhet med departementschefen inskränka sig till att behandla de överväganden av företrädesvis praktisk natur som lett fram till förslaget om skattens avskaffande.

Skillnaden mellan de båda formerna för dödsbobeskattning, kvarlåtenskapsskatt och arvsskatt, kan i väsentlig mån sägas vara av rent teknisk natur. Den förra beräknas på kvarlåtenskapen som en helhet, den senare på varje arvinges och testamentstagares lott för sig. Bedömandet av vilkendera skatten som är den ändamålsenligare eller rättvisare får i huvudsak anses vara avhängigt av vederbörande lands traditioner på området och utformningen av beskattningsreglerna i övrigt i landet. Från denna utgångspunkt synes i vårt land en arvsskatt äga företräde framför en kvarlåtenskapsskatt. Däremot torde, såvitt är utskottet bekant, en kvarlåtenskapsbeskattning ha fungerat väl inom anglosaxiska länder.

Som nyss nämnts var vår första moderna dödsbobeskattning av år 1894 utformad i enlighet med arvsskattens principer. Dessa principer gällde därefter på dödsbobeskattningsens område under mer än femtio år och vann därigenom en jämförelsevis fast förankring i det allmänna medvetandet. Kvarlåtenskapsskattens införande innebar i viss mån ett avsteg från de sålunda sedan lång tid vedertagna principerna för dödsbobeskattningen. Även därefter har emellertid arvsskatten intagit den dominerande rollen i skattesystemet. Kvarlåtenskapsskatten har, såsom för övrigt förutsattes vid dess tillkomst, kommit att träffa blott en jämförelsevis ringa del av antalet dödsbon. Också huvudparten av intäkterna från dödsbobeskattningen har härrört från arvsskatten.

I enlighet med den svenska beskattningsrättens principer är det angeläget att även dödsbobeskattningen i görlig mån tar hänsyn till vederbörande arvinges eller testamentstagares skatteförmåga. Från denna synpunkt kan arvsskatten anses innefatta en i stort sett tillfredsställande avvägning. Den är graderad såväl efter arvs- eller testamentsslottens storlek som — genom olika skatteklasser — efter arvingens eller testamentstagarens närmare eller fjärrare skyldskap till den avlidne. Lika stora lotter blir således lika beskattade — oavsett storleken av den totala kvarlåtenskapen i respektive dödsbon — om lotterna tillfaller personer som hör till samma skatteklass. Genom fördelningen på skatteklasser i förhållande till skyldskapen blir den avlidnes bröstarvingar och efterlevande make lindrigare beskattade än arvingar eller testamentstagare i övrigt. Sätillvida kan emellertid arvsskatten inte taga hänsyn till mottagarens skatteförmåga, att den av praktiska skäl ej kan avpassas efter mottagarens ekonomiska ställning i allmänhet.

I likhet med departementschefen anser utskottet att efterlevande make och bröstarvingar bör beredas en så förmånlig behandling som möjligt inom dödsbobeskattningsens ram. Dessa skattskyldiga har ju också i arvsrättsligt hänseende tillerkänts en speciellt gynnad — och av lagstiftningen i viss mån även skyddad — ställning. Särskilt tungt väger intresset av att i be-

skattningshänseende tillgodose flerbarnsfamiljerna. Från denna utgångspunkt har kvarlåtenskapsskatten för därav berörda dödsbon inneburit en förskjutning av den totala dödsbobskattningen till nämnda skattskyldigas nackdel.

I enlighet med vad nu sagts bör skattebelastningen avvägas så att den i förhållandevis mindre grad träffar efterlevande make och bröstarvingar än övriga skattskyldiga och så att behörig hänsyn toges till den enskilda arvingens skatteförmåga. Dessa principer bör upprätthållas oavsett kvarlåtenskapens storlek. Såsom departementschefen uttalat föreligger det större möjligheter att åstadkomma den sålunda önskvärda fördelningen av skattebelastningen inom ett system med enbart arvsskatt än inom det nuvarande dubbla skattesystemet.

De praktiska erfarenheterna av det nuvarande systemet har vidare — enligt vad som framgår av propositionen och arvsskattesakkunnigas utredning — givit vid handen att en övergång till en ren arvsbeskattning skulle medföra en förenkling av bestämmelserna rörande såväl dödsbo- som gåvobeskattningen och därmed underlätta inte blott möjligheterna för de enskilda att överblicka bestämmelsernas innebörd och verkan utan också beskattningsmyndigheternas tillämpning av bestämmelserna. Det ligger för övrigt i sakens natur att ett system för dödsbobskattning som bygger på två olika skatteformer måste — oavsett utformningen i övrigt — bli besvärligare och mera tidsödande att tillämpa än ett system med endast en skatteform.

Under hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet det genom propositionen framlagda förslaget om upphävande av kvarlåtenskapsskatteförordningen.

Utskottet kommer i det följande att närmare behandla de i propositionen i övrigt berörda frågorna, i den mån anledning finns till särskilda uttalanden från utskottets sida.

Behovet av översyn av arvsskattebestämmelserna

Arvsskattesakkunniga har i sitt betänkande framhållit hurusom arvsskatteförordningen präglas av lagstiftarens strävan efter absolut exakthet och rättvisa vid beskattningen. Till följd härav har bestämmelserna i vissa delar blivit invecklade och svårtolkade, vilket bl. a. bestyrkes av de talrika rättsfallen rörande tillämpningen av förordningen. Härjämte har under den tid förordningen varit gällande efter hand kunnat konstateras vissa brister och inadvartenser i den författningsmässiga utformningen.

Från nu angivna utgångspunkter har de sakkunniga ansett en allmän översyn av arvsskatteförordningen motiverad. Särskilt gäller detta försäkringsbeskattningen, där behovet av en översyn understrukits av bevillnings-

utskottet vid upprepade tillfällen. Vid en allmän översyn av förordningen torde enligt de sakkunniga böra övervägas huruvida icke beskattningsreglerna skulle kunna på vissa punkter ges en mera schablonmässig karaktär utan att de skattskyldigas krav på en rättvis beskattning trädes för nära.

Arvsskattesakkunniga har dock funnit det icke ankomma på de sakkunniga att företaga någon mera genomgripande översyn av arvsskatteförordningen. Vidare har det syntts de sakkunniga vara lämpligt att före en sådan översyn avvakta resultatet av visst annat pågående lagstiftningsarbete, som kan vara av betydelse för arvsskatteförordningens utformning, bl. a. i fråga om äktenskapslagstiftningen, ärvdabalken och fideikommissen.

Vad de sakkunniga framhållit rörande behovet av en översyn av arvsskatteförordningen har understrukits i flera remissyttranden över de sakkunnigas betänkande, främst av domstolar och länsstyrelser.

I den föreliggande propositionen har departementschefen uttalat sig för en allmän översyn av arvsskatteförordningen men framhållit att en sådan översyn kan bli av förhållandevis genomgripande natur, därest man vill effektivisera och förenkla beskattningsbestämmelserna. Vid sådant förhållande är det enligt departementschefen angeläget att en översyn inte kommer till stånd innan förutsättningar finns för mera definitiva ändringar i arvsskatteförordningen. Slutförandet av pågående lagstiftningsarbete på civilrättens område som kan få betydelse för arvsbeskattningens utformning bör således under alla omständigheter avvaktas. Departementschefen framhåller att härigenom också vinnes, vid övergång till ett 1-skattesystem med höjd arvsskatt, att vid en blivande översyn kan beaktas erfarenheterna av ett sådant systems tillämpning.

I de likalydande motionerna I: B 91 och II: B 113 har hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en skyndsam översyn av bestämmelserna i arvsskatteförordningen med beaktande av de synpunkter som anförts i motionerna. De frågor som enligt motionärerna bör upptagas vid en sådan översyn har därvid närmare exemplifierats i motionerna.

Vidare har i de likalydande motionerna I: B 90 och II: B 111 samt i motionerna II: B 12 och II: B 112 hemställts att vid den översyn av arvsskatteförordningen, som förutsatts komma till stånd, vissa i motionerna närmare angivna frågor skall upptagas till behandling.

Utskottet vill i detta sammanhang till en början framhålla hursom det ligger i sakens natur att bestämmelserna rörande arvsbeskattningen liksom andra skatteregler tid efter annan måste överses och modifieras med hänsyn till ändrade förhållanden i samhället, ändringar i annan lagstiftning osv. Arvsskattebestämmelsernas hittillsvarande historia i vårt land lämnar också belägg för vad nu sagts.

Det lagstiftningsarbete på familjerättens hela område, som under 1920- och 1930-talen utmynnade i ny äktenskaps-, arvs-, testaments- och bouppteckningslagstiftning, var sålunda en bidragande orsak till den översyn av

1914 års arvsskatteförordning, som ledde till att denna förordning ersattes av den nu gällande arvsskatteförordningen av år 1941.

Utformningen av 1941 års arvsskatteförordning innebar — förutom en anpassning till den nya civilrättsliga lagstiftningen — även i övrigt betydande framsteg i förhållande till de dittillsvarande beskattningsreglerna. Genom den nya arvsskatteförordningen infördes sålunda de särskilda skattefria bottenloppen för efterlevande make och underåriga barn. Också i andra avseenden syftade bestämmelserna i förordningen till ett ökat hänsynstagande vid beskattningen till arvingars och testamentstagares skatteförmåga.

Av den tidigare redogörelsen framgår att förhållandena numera ånyo synes vara sådana att en allmän översyn av arvsskattebestämmelserna blivit påkallad. Utskottet har också för sin del vid behandlingen av det föreliggande lagstiftningsärendet kommit till den uppfattningen att ett sådant behov föreligger. Såsom utskottet kommer att i det följande närmare utveckla vid behandlingen av de olika frågor, som motionärerna ansett böra upptagas vid en översyn, är behovet av översyn särskilt framträdande beträffande reglerna om beskattningen av efterlevande make och om försäkringsbeskattningen.

Enligt utskottets mening bör en översyn av arvsskattebestämmelserna komma till stånd snarast möjligt. Då genom proposition nr B 23 förslag till ny ärvdabalk numera förelagts riksdagen samt fideikommissutredningen enligt vad utskottet inhämtat kan förväntas slutföra sitt uppdrag under loppet av år 1959, torde dessa lagstiftningsfrågor inte längre utgöra hinder mot inledandet av översynen av arvsbeskattningen. De lagstiftningsfrågor som ingår i familjerättskommitténs uppdrag är av grundläggande betydelse för utformningen i väsentliga delar av bestämmelserna om arvsbeskattning. I vissa avseenden kan redan en ändring av nu gällande familjerättsliga regler medföra att otillfredsställande konsekvenser i beskattningshänseende försvinner. Det är därför önskvärt, att de civilrättsliga reglerna om makars egendomsförhållanden snarast erhåller en mera definitiv utformning. Utskottet vill understryka att en översyn av arvsbeskattningen är angelägen.

I de föreliggande motionerna har såsom redan nämnts angivits vissa spörsmål som motionärerna ansett böra upptagas vid en översyn av arvsskatteförordningen. Utskottet har också kommit till den uppfattningen att berörda spörsmål är av beskaffenhet att de bör uppmärksammas vid översynen. Här för redogör utskottet i det följande. En översyn bör emellertid inte begränsas till vissa speciella frågor. Vad som framkommit vid arvsskattesakkunnigas utredning och vid remissbehandlingen av de sakkunnigas betänkande visar att även andra spörsmål på arvsbeskattningens område behöver övervägas. Översynen bör därför göras allsidig. Vidare bör eftersträvas att åstadkomma förenklingar. Sådana bör övervägas även om mera schablonmässiga regler därvid kan visa sig nödvändiga.

Under hänvisning till vad utskottet sålunda anfört finner sig utskottet böra föreslå riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att en allsidig översyn av bestämmelserna om arvsbeskattning måtte verkställas så

snart som möjligt. Vid bifall till utskottets förslag synes syftet ha blivit tillgodosett med de yrkanden rörande översyn av bestämmelser i arvs-skatteförordningen, som framställts i de likalydande motionerna I: B 91 och II: B 113, de likalydande motionerna I: B 90 och II: B 111 samt i motionerna II: B 12 och II: B 112.

Bottenbeloppen

I propositionen har i förevarande hänseende föreslagits att de allmänna skattefria bottenbeloppen enligt skatteklasserna I och II höjes till 6 000 respektive 2 000 kronor (från 3 000 resp. 1 000 kronor), medan bottenbeloppen i klasserna III och IV bibehålles oförändrade vid 1 000 kronor. Härjämte har föreslagits att de särskilda bottenbeloppen i klass I för efterlevande make och underåriga barn höjes för make till 40 000 kronor (från 25 000 kronor) och för barn till 2 000 kronor för varje år eller del därav varmed barnets ålder understiger 21 år (från 1 000 kronor per år eller del därav under 18 år). — I propositionen har vidare behandlats frågan om storleken av de speciella bottenbeloppen vid gåvo- och försäkringsbeskattningen. Härför redogöres senare.

Nämnas bör att till skatteklass I hör i huvudsak barn och deras avkomlingar samt efterlevande make, till klass II syskon och deras avkomlingar samt föräldrar, till klass III vissa allmännyttiga eller välgörande sammanlutningar och till klass IV övriga skattskyldiga.

De skattefria bottenbeloppen i arvsskatteförordningen är i regel utformade såsom gränsbelopp. Undantag föreligger endast i fråga om bottenbeloppen vid försäkringsbeskattningen, vilka är grundavdrag. Grundavdrag innebär att endast den del av det skattepliktiga förvärvet som överstiger grundavdraget blir föremål för beskattning. Gränsbeloppen får däremot inte avräknas vid beskattningen. Överskrides inte gränsbeloppet föreligger visserligen skattefrihet, men är förvärvet större inträder skattskyldighet för hela förvärvet. Genom en särskild avtrappningsregel mildras emellertid den tvära övergången från skattefrihet till full skattskyldighet.

Enligt propositionen har systemet med gränsbelopp bibehållits utom i fråga om det särskilda bottenbeloppet för underåriga barn, där övergång till grundavdrag föreslagits. En viss mildring av avtrappningen vid gränsbeloppen har dock förordats.

Propositionsförslaget i fråga om bottenbeloppen överensstämmer med arvs-skattesakkunnigas förslag härvidlag utom beträffande omläggningen till grundavdrag av bottenbeloppet för underåriga barn. I sistnämnda hänseende följer propositionen den mening, som uttalats av reservanter inom de sakkunniga. Skattebortfallet till följd av de i propositionen framlagda förslagen i fråga om bottenbeloppen har beräknats till 2,2 miljoner kronor om året.

I de likalydande motionerna I: B 121 och II: B 148 har yrkats att även bottenbeloppet för efterlevande make skall förvandlas till grundavdrag. I motionen II: B 112 har förutsatts att hela problemet rörande bottenbeloppens omläggning till grundavdrag blir föremål för fortsatt prövning vid blivande

översyn av arvsbeskattningen. I de likalydande motionerna I: B 90 och II: B 111 samt de likalydande motionerna I: B 91 och II: B 113 har yrkats att frågan om genomgående omläggning av gränsbeloppen till grundavdrag upptages till behandling vid översynen av arvsskatteförordningen. I sistnämnda fyra motioner har också yrkats att vid översynen skall prövas frågan om införande av full skattefrihet för efterlevande makes arvs- och testamentsförvärv.

Såsom framhållits i direktiven till arvsskattesakkunniga framstår de nuvarande bottenbeloppen vid arvsbeskattningen, vilka varit oförändrade sedan tillkomsten av 1941 års arvsskatteförordning, som för låga. De höjningar av dessa belopp, som föreslagits i propositionen och som överensstämmer med de sakkunnigas av nästan alla remissinstanser biträdade förslag, anser utskottet vara väl motiverade och medföra en tillfredsställande avvägning för olika grupper av skattskyldiga. Med de föreslagna höjningarna av bottenbeloppen kan även betydande dödsbobebehållningar bli helt fria från arvsskatt, om den avlidne efterlämnat make och flera underåriga barn. Utskottet tillstyrker därför bifall till propositionen härvidlag. Den föreslagna omläggningen till grundavdrag av det särskilda bottenbeloppet för underåriga barn och åldersgränsens höjning från 18 till 21 år innefattar också enligt utskottets mening en ändamålsenlig utvidgning av skattefriheten, ägnad att bättre än nu är fallet tillgodose de synpunkter som ligger till grund för denna skattefrihet. Härtill kommer att skattebortfallet till följd av omläggningen blir förhållandevis obetydligt. Utskottet tillstyrker således bifall till propositionen även i denna del.

Frågan om att redan nu förvandla bottenbeloppet för efterlevande make till grundavdrag — såsom yrkats i de likalydande motionerna I: B 121 och II: B 148 — har behandlats redan i arvsskattesakkunnigas betänkande. De sakkunniga har ansett att en ändring av karaktären hos enskilda bottenbelopp inte bör göras så länge en övergång till grundavdrag ej kan ske över hela linjen, något som de sakkunniga med hänsyn till skattebortfallet funnit sig inte kunna förorda. I ett flertal remissyttranden har emellertid förordats att bottenbeloppet för efterlevande make ändras till grundavdrag. Departementschefen har dock ansett sig inte kunna förorda en sådan omläggning med hänsyn till det stora skattebortfall — ca 2,5 miljoner kronor per år — som skulle bli följden och till pågående utredning om den civilrättsliga regleringen av äkta makars egendomsförhållanden.

Det föreliggande motionsyrkandet bör ses i sammanhang med vad som anförts i de tidigare nämnda motioner, enligt vilka frågan om genomgående omläggning till grundavdrag ansetts böra upptagas till behandling vid en blivande översyn av arvsbeskattningen. Hit hör också det i vissa av dessa motioner gjorda yrkandet att spörsmålet om införande av full skattefrihet för efterlevande makes arvs- och testamentsförvärv skall prövas vid översynen.

Såsom utskottet redan uttalat bör en översyn av arvsskattebestämmelserna vara allsidig. Frågorna om bottenbeloppens karaktär och utformningen

av beskattningsreglerna i fråga om efterlevande make utgör därvid problem som under alla omständigheter bör övervägas. Särskilt när det gäller efterlevande makes beskattningsförhållanden har man att vid översynen uppmärksamma den ändrade civilrättsliga lagstiftning härvidlag, som kan bli följden av familjerättskommitténs arbete.

En översyn i nu berörda frågor bör givetvis inte ske utan att de ekonomiska verkningarna av ändrade skatteregler beaktas. Utskottet vill därvid nämna, att en omläggning av samtliga gränsbelopp i arvsskatteförordningen till grundavdrag efter övergången till ett 1-skattesystem kan beräknas medföra ett skattebortfall — om utskottets förslag till skatteskalor lägges till grund för beräkningen — av 11,5 miljoner kronor om året. För att helt fritagga efterlevande make från arvsskatt tillkommer 4,5 miljoner kronor för år. Sistnämnda åtgärd fristående har beräknats föranleda ett årligt skattebortfall på drygt 7 miljoner kronor. Det bör även erinras om att arvsskattesakkunniga uttalat att, därest man vill hålla skattebortfallet inom försvarliga gränser, en övergång till grundavdrag inte synes kunna ske utan att antingen bottenbeloppen bestämmes lägre än fallet skulle bli om de fortfarande är gränsbelopp eller också skatteskalorna betydligt skärpes.

Med hänsyn till att frågan om bottenbeloppens karaktär av utskottet förväntas bli behandlad vid en blivande översyn av arvsskattebestämmelserna anser utskottet att ställning nu inte bör tagas till frågan om att göra bottenbeloppet för efterlevande makes arvs- och testamentsförvärv till grundavdrag. Utskottet avstyrker således yrkandet i de likalydande motionerna I: B 121 och II: B 148.

Vad angår yrkandena rörande bottenbeloppen och beskattningen av efterlevande make i motionen II: B 112 ävensom de likalydande motionerna I: B 90 och II: B 111 samt de likalydande motionerna I: B 91 och II: B 113 torde syftet därmed — såsom utskottet tidigare uttalat — vara tillgodosett genom utskottets förslag om skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan om översyn av arvsskattebestämmelserna.

Skatteskalorna

Det förslag till nya arvsskatteskalor, som framlagts i propositionen, överensstämmer med vad arvsskattesakkunnigas majoritet förordat utom beträffande klass I där viss nedjustering av skalan ägt rum i förhållande till sakkunnigförslaget. De sakkunniga hade utformat sina skalor från den i direktiven givna utgångspunkten att statsverkets intäkter av dödsbobeskattningen inte borde nämnvärt minskas, bortsett från vad som kunde erfordras för att erhålla skäligen bottenbelopp. Arvsskatten hade därför av de sakkunniga föreslagits höjd med ett belopp som i stort sett motsvarade kvarlåtenskapsskatten. Avvägningen av skatteuttaget mellan olika kategorier av skattskyldiga hade skett med syfte att i görlig mån tillgodose efterlevande makes och barns intressen. Förslaget innebar således en omfördelning av skattebelastningen

till förmån för de skattskyldiga enligt skatteklass I. Skatteskalan i denna klass hade utformats så att skattelättnader skulle uppkomma för flerbarnsfamiljerna. För det fall att make eller barn var ensam arvinge kunde däremot vissa om än relativt obetydliga skattehöjningar uppkomma. Omfördelningen av skattebelastningen enligt de sakkunnigas förslag innebar vidare att arvskatten i skatteklasserna II—IV höjdes utöver vad som föranleddes av kvarlåtenskapsskattens avskaffande. Det årliga skattebortfallet enligt förslaget — inbegripet höjningen av bottenbeloppen — har beräknats till 3,5 miljoner kronor.

Två ledamöter av arvsskattesakkunniga förordade en mindre höjning av arvsskatten än majoriteten, innebärande ett årligt skattebortfall på ca 20 miljoner kronor. En ledamot föreslog att arvsskatten skulle bibehållas oförändrad och någon kompensation för kvarlåtenskapsskatten således inte uttagas. Detta förslag innebar ett årligt skattebortfall på ca 30 miljoner kronor.

I remissyttrandena över arvsskattesakkunnigas förslag har majoritetsförslaget biträtts av vissa instanser medan andra förordat reservanternas förslag.

Departementschefen har i propositionen uttalat att den av arvsskattesakkunniga föreslagna skattenivån i stort sett måste vara grundläggande vid bestämmandet av de nya skatteskalorna. Anledning saknas nämligen att frångå riktpunkten att statsverkets inkomster av dödsbobsbeskattningen inte bör nämnvärt minskas. Det statsfinansiella läget är enligt departementschefen också sådant att något egentligt utrymme för skattesänkningar inte finns. Inte heller torde dödsbobsbeskattningen tillhöra de områden som i första hand bör få åtnjuta skattelättnad, därest möjlighet härtill uppkommer. Detta utesluter givetvis ej mindre jämkningar för att erhålla en med tanke på de enskilda fallen lämpligare avvägning. Departementschefen har emellertid ansett det klart, att utrymme inte finns för skattesänkningar av den omfattning som förordats av reservanterna inom de sakkunniga.

Från angivna utgångspunkter har departementschefen föreslagit en sänkning av de sakkunnigas skatteskala i klass I som innebär att skatten i allt väsentligt blir oförändrad för enbarnsfallen och att för flerbarnsfallen skattelättnaderna blir ännu något större än enligt de sakkunnigas förslag. I fråga om övriga skatteskalor har departementschefen som nämnts godtagit sakkunnigförslaget.

I de likalydande motionerna I: B 90 och II: B 111 samt motionen II: B 112 har yrkats fastställande av arvsskatteskalor som överensstämmer med de skalor, vilka två reservanter inom arvsskattesakkunniga förordade. I de likalydande motionerna I: B 91 och II: B 113 har yrkats att — med de modifieringar som föranleddes av bottenbeloppens höjning — nuvarande arvsskatteskalor skall bibehållas oförändrade dock med viss nedjustering av skalan i klass I. Beträffande motiveringen för motionsyrkandena hänvisas till den tidigare redogörelsen.

En sammanställning av de i propositionen och motionerna föreslagna skatteskalorna är fogad vid utskottets betänkande såsom Bilaga 1. Av en

jämväl bifogad sammanställning — Bilaga 2 — framgår verkningarna i enskilda fall av nu gällande beskattningsregler och av de föreslagna nya skatteskalorna.

I nedanstående tabell har sammanförts vissa uppgifter rörande skatteintäkter och skattebortfall med de föreslagna olika skatteskalorna, varjämte även medtagits motsvarande uppgifter i fråga om nu gällande arvskatt därest kvarlåtenskapsskatten avskaffas. Utgångspunkten för skattebortfallsberäkningarna har varit en årlig intäkt av dödsbokeskattningen om 77,46 miljoner kronor.

Arvsskattens fördelning på de olika skatteklasserna

Skatteklass	Arvsskatt enligt							
	nuvarande skattor och bottenbelopp om kvarlåtenskapsskatten avskaffas		propositionens förslag		motionerna I: B 90 och II: B 111 samt II: B 112		motionerna I: B 91 och II: B 113	
	milj. kr	%	milj. kr	%	milj. kr	%	milj. kr	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Klass I: make	5,41	10,9	7,19	10,2	6,04	10,7	4,20	9,4
Klass I: barn	20,43	41,2	25,79	36,7	21,69	38,3	17,15	38,3
Klass II	16,42	33,1	25,29	36,0	18,36	32,4	16,13	36,0
Klass III	2,44	4,9	2,99	4,2	2,90	5,1	2,44	5,4
Klass IV	4,90	9,9	9,06	12,9	7,61	13,5	4,90	10,9
Summa	49,60	100	70,32	100	56,60	100	44,82	100
Skattebortfall	27,86	36,0	7,14 ¹	9,2	20,86 ¹	26,9	32,64 ¹	42,1

¹ I denna summa ingår 2,2 milj. kr., som hänförs till den föreslagna höjningen av bottenbeloppen.

Utskottet finner det uppenbart att staten vid en rättvis fördelning av skattebelastningen inte kan underlåta att taga i anspråk den skattekraft som aktualiseras i samband med att en person avlider och hans egendom övergår i andras — arvingars och testamentstagares — händer. En dödsbokeskattning ingår såsom ett normalt led i beskattningssystemet i de flesta länder och beskattningens berättigande som sådan har heller inte på allvar ifrågasatts i vårt land. Frågan om dödsbokeskattningens höjd är därför en del av spörsmålet hur den erforderliga beskattningen i samhället lämpligen bör avvägas mellan olika slag av skatter. Den avvägning som för närvarande är rådande kan enligt utskottets mening inte anses vara till nackdel för de av dödsbokeskattningen berörda. Det kan i detta sammanhang erinras om att endast omkring 30 procent av alla dödsbon blir föremål för arvsbeskattning och att inte ens 5 procent av samtliga träffas av kvarlåtenskapsskatt.

I likhet med departementschefen anser utskottet att det statsfinansiella läget är sådant att något egentligt utrymme för sänkning av dödsbokeskatt-

ningen inte finns. Utskottet ansluter sig också till departementschefens uttalande att dödsbobeckattningen inte torde tillhöra de områden som i första hand bör få åtnjuta skattelättnad, därest möjlighet härtill uppkommer.

Propositionsförslaget innebär att de årliga intäkterna av dödsbobeckattningen kan beräknas nedgå med omkring 7 miljoner kronor eller ca 9 procent. Redan en sådan inkomstminskning är ägnad att väcka betänkligheter från statsfinansiell synpunkt. Med hänsyn till det av departementschefen även åberopade ökade skatteutfall, som kan förväntas till följd av de höjda fastighetstaxeringsvärdena, anser sig utskottet emellertid — oaktat ökningen inträder redan före övergången till 1-skattesystemet — kunna lägga den av departementschefen föreslagna skattenivån till grund vid bestämmandet av de nya skatteskalorna. Detta utskottets ställningstagande innebär att utskottet bestämt tar avstånd från skattesänkningar av den omfattning som förordats av motionärerna.

I fråga om avvägningen av skatteuttaget mellan och inom skatteklasserna biträder utskottet departementschefens uppfattning att skalan i klass I bör utformas så, att inte ens för barn eller make som är ensam arvinge någon skattehöjning sker i förhållande till vad nu gäller. Såsom departementschefen uttalat bör det nämligen vid en reform, som främst tar sikte på att bättre tillgodose efterlevande makes och barns intressen, vara en naturlig utgångspunkt att försämringar inte skall uppkomma för någon av denna kategori. Inte heller beträffande den närmare utformningen av skalan i klass I har utskottet funnit anledning till erinran. Utskottet tillstyrker således propositionsförslaget i denna del.

De i propositionen förordade skalorna i klasserna II—IV innebär vissa skattehöjningar, särskilt i klasserna II och IV, även för det fall att flera arvingar eller testamentstagare enligt nämnda skatteklasser finns. Givet är att, om man vid en omfördelning av skattebelastningen med i stort sett oförändrad skattenivå vill gynna skatteklass I, det inte kan undvikas att andra skatteklasser får ökad skattebelastning. Såsom departementschefen framhållit innebär detta delvis ett återställande av den avvägning mellan skatteklasserna som en gång fastställts i arvsskatteförordningen. Från de angivna förutsättningarna har utskottet funnit de i propositionen föreslagna skatteskalorna för klasserna II och IV ändamålsenliga och väl avvägda, varför utskottet tillstyrker förslaget i dessa delar.

Den i propositionen föreslagna höjningen av arvsskatten enligt klass III är betydligt mindre omfattande än höjningarna i övriga skatteklasser såväl absolut som relativt sett. Utskottet har emellertid funnit att vissa skäl talar emot en höjning av arvsskatten enligt klass III. De till denna klass hänfödda juridiska personerna beröres nämligen för närvarande inte av kvarlåtenskapsskatten. Testamentslott, som tillfaller sådan juridisk person, skall sålunda avräknas från behållningen i dödsboet vid bestämmandet av den skattepliktiga kvarlåtenskapen. Varken testamentstagaren eller den avlidnes arvingar har alltså att gälda någon kvarlåtenskapsskatt för ifrågavarande del av kvarlåtenskapen. Det föreligger därför inte samma an-

ledning som i fråga om övriga klasser att höja arvsskatten enligt klass III när kvarlåtenskapsskatten avskaffas. En höjning härvidlag — även av den begränsade omfattning som föreslagits i propositionen — kan dessutom vara ägnad att motverka tillkomsten av testamentsförordnanden till de allmännyttiga eller välgörande ändamål, varom här är fråga. Det bör också uppmärksammas att de i klass III upptagna juridiska personerna som regel är fria från skattskyldighet för gåvor, och frågan om att utsträcka denna skattefrihet även till testamentslotter var under förarbetena till nu gällande arvsskatteförordning föremål för ingående överväganden.

Å andra sidan talar skäl också för den av departementschefen i likhet med arvsskattesakkunniga intagna ståndpunkten att en viss höjning av arvsskatten enligt klass III bör ske. Den princip för omfördelningen av skattebelastningen vid övergång till ett 1-skattesystem, till vilken även utskottet anslutit sig, innebär ju att en förhållandevis mindre del av skattebördan än tidigare lägges på klass I i syfte att så mycket som möjligt mildra skattebördan för efterlevande make och barn. Detta medför vid ett i stort sett oförändrat skatteuttag att skatten enligt klasserna II och IV kan bli högre med de nya skalorna än om 2-skattesystemet bibehållits. Arvingar och testamentstagare enligt sistnämnda båda klasser kan således träffas av en högre arvsskatt än som i och för sig föranledes av kvarlåtenskapsskattens avskaffande. Med hänsyn härtill synes det förhållandet att testamentstagare i klass III inte tidigare berörts av kvarlåtenskapsskatten ej utgöra något avgörande skäl mot att skalan i nämnda klass undergår viss förhöjning. Vidare medför ett frångående av propositionsförslaget i förevarande avseende en ytterligare ökning av skattebortfallet vid övergången till 1-skattesystemet.

Vid övervägande av här anförda synpunkter har utskottet kommit till den uppfattningen att skalan i klass III bör bibehållas oförändrad. Därvid har utskottet särskilt beaktat att det ytterligare skattebortfall som föranledes härav är jämförelsevis obetydligt.

Utskottet tillstyrker således i fråga om skatteskalen i klass III yrkandet i motionerna I: B 91 och II: B 113 och avstyrker propositionen i förevarande del.

Med utskottets nu redovisade ställningstagande till skalorna i de olika skatteklasserna har utskottet härutinnan avstyrkt sistnämnda båda motioner i övrigt ävensom motionerna I: B 90 och II: B 111 samt motionen II: B 112.

Ett genomförande av utskottets förslag i fråga om skatteskalen i klass III kan beräknas medföra en minskning av skatteintäkterna från denna klass i förhållande till propositionsförslaget med (2,99—2,44 =) 0,55 miljoner kronor per år. Det sammanlagda skattebortfallet enligt det av utskottet i övrigt tillstyrkta propositionsförslaget skulle därmed ökas från 7,14 till 7,69 miljoner kronor, eller från 9,2 till 9,9 procent av den till utgångspunkt tagna årliga intäkten av dödsbopeskattningen, 77,46 miljoner kronor.

Aterstående (77,46 — 7,69 =) 69,77 miljoner kronor fördelar sig på följande sätt: Klass I — make 7,19 miljoner kronor (10,3 procent), klass I —

barn 25,79 miljoner kronor (37,0 procent), klass II 25,29 miljoner kronor (36,2 procent), klass III 2,44 miljoner kronor (3,5 procent) och klass IV 9,06 miljoner kronor (13,0 procent).

Utskottet vill med anledning av sitt ställningstagande i fråga om skatteskalorna i detta sammanhang upptaga ett i motionerna I: B 91 och II: B 113 väckt spörsmål. Enligt de i propositionen upptagna övergångsbestämmelserna skall i vissa fall nu gällande lägre arvsskatteskalor äga tillämpning även sedan de föreslagna högre skalorna trätt i kraft den 1 januari 1959. I de nämnda båda motionerna, enligt vilka någon skärpning av nu gällande arvsskatteskalor inte bör ske, har ifrågasatts huruvida inte vid höjning av arvsskatten särskild bestämmelse om skatteberäkningen erfordras i det fall att två förvärv skall beskattas efter sammanläggning, det ena enligt lägre och det andra enligt högre skala.

Enligt utskottets mening kan något behov av särskild bestämmelse i det av motionärerna angivna hänseendet inte anses föreligga. För det fall att ett förvärv skall beskattas efter sammanläggning med annat redan beskattat förvärv, framgår av 19 och 41 §§ arvsskatteförordningen enligt deras i propositionen föreslagna lydelse att skatten å det till beskattning aktuella förvärvet skall utgå efter den eller de procentsatser som skolat tillämpas, där est skatt skolat uttagas för de sammanlagda förvärven samt det aktuella förvärvet utgjort den högst beskattade delen därav. Vid skatteberäkningen blir självfallet den skatteskala — äldre eller ny — att tillämpa som gäller för det aktuella förvärvet. Sammanläggningens syfte är att sistnämnda förvärv skall komma på rätt plats i progressionen enligt den på förvärvet tillämpliga skatteskalan.

För den händelse två förvärv, å vilka äldre respektive ny skatteskala är att tillämpa, båda samtidigt skall beskattas kan saken möjligen ställa sig något tveksam. Detta gäller dock inte det fall härvidlag som synes kunna få praktisk betydelse, nämligen att till beskattning samtidigt föreligger dels en arvs- eller testamentslott och dels en tidigare gåva från den avlidne för vilken gåva skattskyldigheten, genom att givaren förbehållit sig nyttjande- eller avkomsträtt på livstid, uppskjutits till givarens död. I detta fall framgår av 19 § 1 mom. första stycket enligt detta lagrums i propositionen föreslagna lydelse att arvs- eller testamentslotten skall beskattas som om den utgjort den högst beskattade delen av de sammanlagda förvärven. Gåvan skall däremot, såsom framgår av 41 §, beskattas utan sammanläggning med arvs- eller testamentslotten. I det nu ifrågavarande fallet beskattas alltså arvs- eller testamentslotten »i toppen» av de sammanlagda förvärven enligt den nya skalan, gåvan »i botten» av den äldre skalan.

Den tidigare antydda tveksamheten gäller det i praktiken säkerligen sällsynta fall att skattskyldigheten för två tidigare obeskattade gåvor inträtt samtidigt och äldre respektive ny skala är tillämplig på gåvorna. I propositionen har inte föreslagits någon särskild bestämmelse som reglerar vilkendera gåvan som skall beskattas »i toppen» av de sammanlagda förvär-

ven. Detta sammanhänger med att något behov av sådan bestämmelse självfallet inte föreligger därest båda gåvorna är att beskatta enligt samma skala; endera gåvan — likgiltigt vilken — beskattas »i toppen» och den andra »i botten» av de sammanlagda förvärven. Är olika skalor tillämpliga å gåvorna synes emellertid — utan särskild bestämmelse — den tidigare nämnda vid sammanläggning mellan arvs- eller testamentslott och gåva gällande principen här böra äga motsvarande tillämpning, nämligen att det förvärv, varå ny skala är tillämplig, skall beskattas »i toppen» av de sammanlagda förvärven. Samma bör gälla därest skattskyldigheten för två arvs- eller testamentslotter skulle inträda samtidigt men efter olika skalor.

Med det anförda anser sig utskottet ha besvarat vad som i förevarande hänseende ifrågasatts i motionerna I: B 91 och II: B 113.

I nu nämnda båda motioner samt i motionen II: B 12 har yrkats att för vissa angivna grupper av skattskyldiga frågan om förmånligare bestämmelser rörande hänförandet till skatteklass måtte upptagas vid blivande översyn av arvsskatteförordningen. Beträffande det närmare innehållet i motionerna hänvisas till den tidigare redogörelsen.

Utskottet finner det uppenbart att vid en allsidig översyn av arvsskattebestämmelserna även reglerna rörande de skattskyldigas hänförande till skatteklasser måste omprövas. Syftet med nu ifrågavarande motionsyrkanden torde sålunda — såsom utskottet tidigare uttalat — vara tillgodosett genom utskottets förslag om skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan om översyn av arvsskattebestämmelserna.

Gåvobeskattningen

Det i propositionen framlagda förslaget om gåvobeskattningens utformning bygger på arvsskattesakkunnigas vid remissbehandlingen i stort sett tillstyrkta förslag. I huvudsak innebär propositionen härvidlag följande.

Vid upphävande av kvarlåtenskapsskatteförordningen kommer gåvobeskattningen att på motsvarande sätt som dödsbobsbeskattningen bli utformad som ett 1-skattesystem. För att erhålla en motsvarande spärr mot skatteflyktsåtgärder som ligger i kvarlåtenskapsskatten för gåva föreslås i propositionen att man vid dödsbobsbeskattningen i större utsträckning än nu är fallet beaktar tidigare gåvor från den avlidne till arvingar och testamentstagare. För närvarande beskattas i regel arvs- och testamentslotter efter sammanläggning med de tidigare gåvor som skett inom fyra år före dödsfallet. Denna tid föreslås utvidgad till tio år. Har den avlidne till arvingen eller testamentstagare överlämnat handling innefattande giltig utfästelse om gåva av lös egendom, s. k. benefik revers, skall enligt förslaget — i den mån gåvan inte blivit fullbordad före dödsfallet — sammanläggning äga rum även om handlingen överlämnats mer än tio år före dödsfallet. Härjämte föreslås viss förenkling av reglerna om tiden för gåvodeklarationsavgivande, innebärande att sådan deklaration i princip skall behöva lämnas en-

dast en gång per kalenderår, även om flera skattepliktiga gåvor förekommit under året. I propositionen föreslås vidare — till motverkande av skatteflyktsåtgärder — viss begränsning av nu föreliggande skattefrihet för gåvor såsom bidrag till annans undervisning eller uppfostran.

Det skattefria bottenbeloppet vid gåvobeskattningen enligt arvsskatteförordningen är för närvarande 3 000 kronor. Tiden för sammanläggning vid beskattningen av gåvor sinsemellan är fyra år. Genomsnittligt per år kan bottenbeloppet sålunda sägas vara 750 kronor.

I propositionen föreslås att det skattefria bottenbeloppet vid gåvobeskattningen anknytes till gåvor under ett och samma kalenderår och bestäms till 2 000 kronor. Tiden för sammanläggning av gåvor sinsemellan föreslås utökad — liksom tiden för sammanläggning av arvs- och testamentslotter med tidigare gåvor — från fyra till tio år. Gåvor, som under ett kalenderår inte överstigit 2 000 kronor, avses dock inte skola överhuvudtaget ifrågakomma till sammanläggning.

Enligt propositionens förslag till övergångsbestämmelser skall utvidgningen av tiden för sammanläggning av arvs- och testamentslott med gåva liksom av gåvor sinsemellan inte medföra att gåvor som redan blivit fritagna från sammanläggning ånyo kan bli aktuella i sådant hänseende. Den tioåriga sammanläggningsregeln skall därför inte avse gåvor, för vilka skattskyldighet inträtt före den 1 januari 1955. Denna begränsning skall emellertid enligt punkten 4 av övergångsbestämmelserna inte gälla benefik revers.

I motionerna I: B 90 och II: B 111 samt motionerna I: B 91 och II: B 113 har yrkats att nu gällande skattefrihet för gåvor till annans undervisning eller uppfostran skall bibehållas oförändrad. I nämnda fyra motioner samt i motionen II: B 112 har vidare framställts yrkanden av innebörd att den i punkten 4 av övergångsbestämmelserna föreslagna begränsningen vid sammanläggning med vanliga gåvor även skall gälla benefika reverser.

Till stöd för yrkandet rörande gåvor till annans undervisning eller uppfostran har i förstnämnda båda motioner framhållits att på grundval av nuvarande bestämmelser en fast praxis utbildat sig, som innebär att skattefriheten begränsats till vissa högsta belopp. Härjämte har gjorts gällande att den i propositionen föreslagna ändringen med hänsyn till sin utformning innebär risker för olikhet vid skattebehandlingen och betydande tolkningstvister. I motionerna I: B 91 och II: B 113 har vidare uttalats att en ändring av gällande bestämmelser inte är påkallad, i varje fall så länge frågan om rätt till avdrag för periodiskt understöd till undervisning eller uppfostran inte nått en positiv lösning.

Som motiv till motionsyrkandena rörande benefika reverser har anförts att ny skattelagstiftning inte bör ges tillbakaverkande kraft; benefika reverser bör ej komma i sämre läge från skattesynpunkt än som var fallet vid deras tillkomst. I motionen II: B 112 har vidare framhållits att benefika reverser kan ha tillkommit av andra skäl än i syfte att undgå eller mildra verkningarna av dödsbobeskattningen.

Utskottet har inte funnit något att erinra mot huvudgrunderna för de i propositionen framlagda förslagen rörande gåvobeskattningen. Förslagen synes härutinnan väl avvägda och innefatta en betydande förenkling i fråga om den tekniska utformningen. Gåvobeskattningens anknytning till kalenderåret och det för sådant ändamål föreslagna nya skattefria bottenbeloppet anser utskottet utgöra en ändamålsenlig lösning av frågan om den allmänna skattefriheten på förevarande område. Likaså finner utskottet den i propositionen föreslagna utvidgningen av sammanläggningstiden från fyra till tio år utgöra en tillfredsställande ersättning för den skatteflyktsspärr som ligger i den nuvarande kvarlåtenskapsskatten för gåva. Utskottet tillstyrker därför propositionsförslaget i nu angivna delar.

Beträffande propositionens förslag om begränsning av nu gällande skattefrihet för gåva och de i anslutning därtill framförda motionsyrkandena må till en början framhållas att enligt särskild bestämmelse i arvsskatteförordningen — 39 § b) — gåvoskattefrihet formellt föreligger för vad någon erhållit såsom bidrag till undervisning eller uppfostran. I praxis har dock begränsning skett så till vida att sådana gåvor i vad de överstigit vissa belopp — enligt av arvsskattesakkunniga hos vissa länsstyrelser inhämtade uppgifter ca 35 000 kronor — inte ansetts berättiga till skattefrihet. Propositionsförslaget innebär härvidlag att i författningstexten såsom uttrycklig förutsättning för skattefrihet anges att omständigheterna är sådana att gåvotagaren genom bidraget kan anses ha tillförsäkrats en förmån, som han eljest inte skulle ha åtnjutit. Härmed har främst avsetts att förhindra att förmögna föräldrar skattefritt överför kapital till sina barn under sken av att medlen skall användas för att bekosta barnens utbildning.

I motionerna har på denna punkt gjorts gällande att propositionsförslaget skulle vara opåkallat med hänsyn till den begränsning av skattefriheten som utbildat sig i praxis samt ägnat att medföra tolkningssvårigheter. Det har också hävdats att frågan om avdrag vid inkomsttaxeringen för periodiskt understöd till berörda ändamål först borde lösas.

Utskottet anser inte att de av motionärerna anförda skälen mot en författningsändring är bärande. Den i praxis genomförda begränsningen av skattefriheten till visst högsta belopp är sålunda inte tillfyllest för att förhindra att bestämmelsen utnyttjas i skatteundandragande syfte. Såsom departementschefen framhållit får innebörden av bestämmelsen främst anses vara att gåvotagarens föräldrars ekonomiska ställning införes som ett moment vid bedömandet av skattefriheten. Flertalet av de gåvor, varom här är fråga, torde nämligen ges till barn, vars föräldrar är ekonomiskt väl-situerade. Redan med hänsyn härtill kan såsom departementschefen också understrukit antalet av de gåvor där skattefrihet överhuvudtaget kan ifrågasättas väntas betydligt nedgå efter ett genomförande av den föreslagna författningsändringen. Att i enstaka fall svårbedömbara gränsfall kan uppkomma torde i och för sig vara riktigt. Någon anledning att överdriva dessa svårigheter anser utskottet dock inte föreligga. Inte heller utgör frågan om

avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för periodiskt understöd till annans undervisning eller uppfostran något skäl mot ett genomförande av den föreslagna begränsningen av gåvoskattefriheten.

Under hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet i förevarande hänseende propositionsförslaget och avstyrker således motionerna I: B 90 och II: B 111 samt motionerna I: B 91 och II: B 113.

Vad härefter angår frågan om tiden för sammanläggning av arvs- eller testamentslott med benefik revers föreligger överensstämmelse mellan propositionen och motionerna så till vida att den obegränsade sammanläggningstiden skall gälla med avseende å reverser som utfärdas sedan de nya beskattningsreglerna trätt i kraft. Skiljaktigheten hänför sig till de reverser som utfärdats före nämnda tidpunkt. Enligt propositionen skall även här gälla obegränsad sammanläggningstid, medan motionärerna yrkat att sådana reverser skall behandlas som vanliga gåvor.

Utskottet anser att det skäl som i propositionen anförts för en obegränsad sammanläggningstid — nämligen att förhindra att benefika reverser utnyttjas för att erhålla opåkallade skattelättnader vid dödsbokeskattningen — kan godtagas när det gäller reverser utfärdade efter de nya bestämmelsernas ikraftträdande. De syften som utfärdandet av benefika reverser hittills tjänat, och som ofta varit helt andra än att undandraga det allmänna skatt, synes i fortsättningen få tillgodoses på annat sätt, t. ex. genom testamente. Utskottet tillstyrker därför propositionen i denna del. När det däremot gäller tidigare utfärdade reverser skulle en obegränsad sammanläggningstid i praktiken innebära ett avsteg från principen att ny skattelagstiftning inte skall ges tillbakaverkande kraft. Denna princip anser utskottet böra upprätthållas även i nu förevarande sammanhang. En annan ståndpunkt skulle också i flera fall kunna rubba de civilrättsliga konsekvenserna av redan företagna fullt legala förmögenhetsdispositioner. Härvidlag må hänvisas till det i motionen II: B 112 anförda exemplet att benefik revers utfärdats till en bröstarvinge såsom komensation för att andra erhållit kontanta studiebidrag. Utskottet avstyrker därför propositionen i denna del och tillstyrker i stället vad som härutinnan föreslagits i motionerna I: B 90 och II: B 111, motionerna I: B 91 och II: B 113 samt motionen II: B 112.

Försäkringsbeskattningen

Det i propositionen framlagda förslaget om försäkringsbeskattningens utformning har — i likhet med vad arvsskattesakkunniga föreslagit — i huvudsak begränsats till att avse höjningar av de skattefria grundavdragen vid de enligt arvsskatteförordningen nu skattepliktiga försäkringsförvärven samt införande i förordningen av skatteplikt för pensionsförsäkringar såsom en motsvarighet till den nuvarande skatteplikten för sådana försäkringar enligt kvarlåtenskapsskatteförordningen. Vidare har i propositionen framlagts vissa förslag till förenkling och förtydligande av beskattningsbestämmelserna.

Beträffande grundavdragen innebär förslaget en höjning till 25 000 kronor (från 15 000 kronor) i fråga om kapitalförsäkringar samt olycksfalls- och sjukförsäkringar. Beträffande andra livränteförsäkringar än pensionsförsäkringar föreslås grundavdraget höjt till 2 500 kronor (från 1 500 kronor) av den årliga livräntan. Den i arvsskatteförordningen nyinförda skatteplikten för pensionsförsäkringar avses förknippad med ett grundavdrag om 10 000 kronor av årspensionen. De nämnda beloppen gäller per förmånstagare.

Departementschefen har i propositionen uttalat att den föreslagna utformningen av försäkringsbeskattningen — som ansluter sig till arvsskatteförordningens hittillsvarande principer på området — i viss utsträckning fått ges en provisorisk karaktär i avbidan på en blivande översyn av bestämmelserna rörande arvsbeskattningen i allmänhet och försäkringsbeskattningen i synnerhet. Därvid har departementschefen åberopat hurusom i olika sammanhang gjorts gällande att inadvartenser föreligger i fråga om försäkringsbeskattningens nuvarande utformning. Enligt departementschefen har det inte syntts möjligt att i samband med övergången till ett 1-skattesystem åstadkomma en i alla avseenden tillfredsställande utformning härvidlag. Från dessa synpunkter har propositionsförslaget i huvudsak begränsats till sådana frågor som sammanhänger med övergången till 1-skattesystemet.

I motionerna I: B 31 och II: B 35 har yrkats att — därest arvsbeskattningen höjes — förmånstagareförvärv på grund av vissa kapitalförsäkringar alljämt skall på i motionerna närmare angivet sätt beskattas med tillämpning av nu gällande arvsskatteskalor. Vidare har i motionerna I: B 90 och II: B 111 samt motionerna I: B 91 och II: B 113 yrkats bibehållande av den enligt arvsskatteförordningen nu gällande skattefriheten för förmånstagareförvärv på grund av pensionsförsäkringar.

I sistnämnda båda motioner har vidare föreslagits att vid den blivande översyn av arvsskatteförordningen, som påyrkats i motionerna, bl. a. vissa närmare angivna frågor på försäkringsbeskattningens område måtte upptagas till behandling. Sålunda borde övervägas att begränsa skattskyldigheten i fråga om försäkring till dess återköpsvärde, att slopa förmånstagareförordnande såsom villkor för skattefrihet och att avskaffa beskattningen av försäkring vid försäkringstagarens makes död.

Utskottet vill i fråga om försäkringsbeskattningen till en början erinra om att såväl 1950 års som 1952 års bevillningsutskott framhållit att en omarbetning av beskattningsreglerna är av behovet starkt påkallad. Av den nu föreliggande propositionen framgår att dessa regler även efter övergång till ett 1-skattesystem kommer att förete inadvartenser och otillfredsställande utformning i övrigt. Såsom departementschefen anfört har möjlighet nämligen inte förelegat att redan vid övergången till ett 1-skattesystem ernå i allo tillfredsställande regler på beskattningsområdet. Bestämmelserna får därför i viss utsträckning anses ha en provisorisk karaktär.

Med hänsyn till vad sålunda förekommit vill utskottet understryka ange-

lägenheten av att vid den allsidiga översyn av arvsskattebestämmelserna, som utskottet förordnat, försäkringsbeskattningen ägnas särskild uppmärksamhet. Bland de frågor, som därvid bör utredas och prövas, ingår otvivelaktigt de i motionerna I: B 91 och II: B 113 angivna. Av vad departementschefen uttalat i propositionen framgår också att ifrågavarande tre spörsmål är av beskaffenhet att ställning därtill kan tagas först vid en allmän översyn av arvsskattebestämmelserna. Förutom lösningen av speciella problem bör emellertid, såsom utskottet redan framhållit, vid översynen också eftersträvas att åstadkomma förenklingar. Detta torde särskilt gälla försäkringsbeskattningen.

Genom vad utskottet nu anfört torde syftet med motionerna I: B 91 och II: B 113, i vad de åsyftar översyn av försäkringsbeskattningen, vara tillgodosett.

Utskottet övergår härefter till att närmare behandla propositionens förslag rörande försäkringsbeskattningen och de däremot riktade motionsyrkandena.

Vad därvid till en början gäller de föreslagna höjningarna av nu gällande skattefria grundavdrag liksom förslagen till förenklingar och förtydliganden av beskattningsbestämmelserna — i vilka frågor motioner inte väckts — har utskottet ej funnit anledning till erinran. Utskottet tillstyrker därför propositionen i dessa delar.

Propositionsförslaget i fråga om *kapitalförsäkringar* samt *olycksfalls- och sjukförsäkringar* innebär — förutom höjningen av grundavdraget — att de nya skatteskalor, som avses skola träda i kraft med ingången av år 1959, blir tillämpliga vid beskattning av förmånstagareförvärv för vilka skattskyldighet inträder efter denna tidpunkt. Undantag härifrån har i övergångsbestämmelserna gjorts endast för det fall att försäkringstagaren avlidit eller försäkringen börjat utfalla till förmånstagare före tidpunkten i fråga. I dessa fall skall hittillsvarande skalor alltjämt tillämpas.

Motionsyrkandena beträffande nu ifrågavarande försäkringars beskattning innebär att hittillsvarande skalor skall tillämpas vid beräkning av skatt för förmånstagareförvärv dels vid kapitalförsäkring som tecknats före år 1959, dels vid kapitalförsäkring som tecknats senare och är utmätningfri jämlikt 116 § första stycket lagen om försäkringsavtal och dels vid olycksfalls- och sjukförsäkring. Om sådant förmånstagareförvärv skall sammanläggas med annat förvärv, skall skatten enligt motionärernas förslag beräknas som om förmånstagareförvärvet utgjort den högst beskattade delen av de sammanlagda förvärven. Såsom motivering har i motionerna i huvudsak anförts att en tillämpning av de höjda arvsskatteskalorna skulle i många lägen föranleda väsentligt högre skatt än fallet är enligt nu gällande regler. Dessa skattes kärningar hade sin grund i att, enligt kvarlåtenskapsskatteförordningen, olycksfalls- och sjukförsäkringar helt och kapitalförsäkringar i stor utsträckning befriats från kvarlåtenskapsbeskattning. Den av motionärerna föreslagna regeln för skattens beräkning skulle medföra i stort sett

samma skatteresultat som för närvarande. Regeln borde enligt motionärerna — till undvikande av retroaktivitet i beskattningen — tillämpas å alla försäkringar varom nu var fråga som tecknats före de nya skatteskalornas ikraftträdande. Den borde även tillämpas å senare tecknade socialt särskilt värdefulla försäkringar, nämligen å utmätning fria kapitalförsäkringar samt å olycksfalls- och sjukförsäkringar.

Utskottet vill i anledning av motionerna erinra om att en övergång till ett 1-skattesystem enligt sakens natur måste leda till höjd beskattning i fall som är speciellt gynnade till följd av kvarlåtenskapsskattens tekniska konstruktion. Detta är i särskilt hög grad fallet med de stora kapitalförsäkringarna. Det är också främst i fråga om dessa som de av motionärerna påtalade skatteskärpningarna inträder. De olägenheter härav, som kan uppkomma för den enskilde, får som departementschefen också framhållit självfallet vägas mot de fördelar som övergången till ett såsom helhet ändamålsenligare beskattningssystem innebär. Någon anledning att från de nya skatteskalornas tillämpning generellt undantaga försäkringar som tecknats dessförinnan anser utskottet därför inte föreligga. Det bör i anslutning härtill understrykas att något sådant undantag för tidigare tecknade försäkringar inte heller gjordes vid införandet av kvarlåtenskapsskatten. Vad härefter angår motionärernas förslag att även vissa försäkringar som tecknas efter de nya skatteskalornas ikraftträdande skall undantagas från skalornas tillämpning, skulle detta innefatta ett så klart avsteg från normala beskattningsprinciper att utskottet anser förslagets genomförande uteslutet.

Under hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna I: B 31 och II: B 35.

Propositionsförslaget i fråga om *pensionsförsäkringar* innebär att förmåns- tagareförvärv på grund av sådan försäkring — för närvarande skattefritt enligt arvsskatteförordningen — görs skattepliktigt. Härmed åsyftas att skapa motsvarighet till den spärr mot skatteflykt genom stora pensionsförsäkringar som beskattningen enligt kvarlåtenskapsskatteförordningen av sådana försäkringar innefattar. För att skatteplikten ej skall gå längre än fallet är enligt sistnämnda förordning, avses att från skatteplikt skall undantagas tjänstepensionsförsäkringar samt sådana pensionsförsäkringar som är äldre än tio år. Såsom motsvarighet till grundavdraget vid kvarlåtenskapsbeskattningen på 80 000 kronor av premiesumman föreslås ett grundavdrag per förmånstagare om 10 000 kronor av det årliga pensionsbeloppet.

Motionsyrkandena beträffande pensionsförsäkringars beskattning innebär att skattefriheten enligt arvsskatteförordningen skall bibehållas oförändrad. Såsom motivering har i motionerna bl. a. anförts att vanliga pensionsförsäkringar inte bör behandlas strängare än tjänstepensionsförsäkringar och att gränsen mellan försäkringstyperna är svår att draga. Vidare har åberopats att det för arvsbeskattningen förordade grundavdraget inte kan anses motsvara grundavdraget enligt kvarlåtenskapsskatteförordningen samt leder till slumpartade och oegentliga resultat. Den föreslagna skatteplikten skulle yt-

terligare komplicera försäkringsbeskattningen. Inte heller från synpunkten att förhindra skatteflykt kunde införande av skatteplikt för pensionsförsäkringar anses påkallat.

Utskottet vill i anledning av motionerna till en början erinra om att det vid tillkomsten av kvarlåtenskapsskatten ansågs erforderligt att vanliga pensionsförsäkringar liksom kapitalförsäkringar underkastades skatteplikt. Övriga försök att göra kvarlåtenskapsskatten effektiv skulle nämligen, framhölls det, vara ett slag i luften om man lämnade den möjligheten öppen att genom insättande av förmånstagare till försäkringar nedbringa kvarlåtenskapen med praktiskt taget vilket belopp som helst.

I likhet med departementschefen anser utskottet det inte kunna uteslutas att en skattefrihet för pensionsförsäkringar kan komma att i viss utsträckning medföra åtgärder av skatteflyktsnatur. Försäkringsinspektionen har också i sitt remissyttrande erinrat om att enligt tidigare erfarenheter oväntade och osunda företeelser av denna art plötsligt kan framträda. Utskottet ansluter sig till den av departementschefen intagna ståndpunkten att kvarlåtenskapsskattens avskaffande inte får leda till att förefintliga skatteflykts-spärrar försvagas. Såsom departementschefen framhållit bör ett frångående av denna princip äga rum endast om det är ställt utom tvekan att viss skatteflykts-spärr inte längre erfordras. Utskottet biträder därför propositionsförslaget att skatteplikt bör införas i arvsskatteförordningen för pensionsförsäkringar. I anslutning härtill vill utskottet framhålla att redan förefintliga gränsdragningssvårigheter med avseende å tjänstepensionsbegreppet självfallet inte kan utgöra något skäl mot överförande till arvsskatteförordningen av den enligt kvarlåtenskapsskatteförordningen föreliggande skatteplikten för vanliga pensionsförsäkringar. Inte heller kan skatteplikten, såsom motionärerna även gjort gällande, anses komplicera försäkringsbeskattningen; skatteplikten föreslås ju utformad enligt det i arvsskatteförordningen redan gällande systemet för andra livränteförsäkringar.

Beträffande den närmare utformningen av beskattningsbestämmelserna i förevarande hänseende biträder utskottet propositionsförslaget. Utskottet vill härvidlag särskilt understryka att det föreslagna grundavdraget, 10 000 kronor per förmånstagare av det årliga pensionsbeloppet, enligt utskottets mening väl tillgodoser de syften som avsetts med grundavdraget enligt kvarlåtenskapsskatteförordningen.

Under hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet propositionsförslaget samt avstyrker således motionerna I: B 90 och II: B 111 samt motionerna I: B 91 och II: B 113 i förevarande del.

Övriga frågor

I motionerna I: B 91 och II: B 113 har gjorts gällande att, därest blivande översyn av arvsskatteförordningen inte skulle leda till full skattefrihet för efterlevande makes förvärv, i vart fall den i 56 § angivna tidsgränsen för ef-

tergift av skatt borde utsträckas i fråga om make. Därvid har motionärerna uttalat att eftergiftsbestämmelsen — som enligt sin ordalydelse avser skatt för egendom som förvärvats genom arv, testamente eller gåva — självfallet även borde avse förmånstagareförvärv.

Utskottet förutsätter att även eftergiftsbestämmelserna omprövas då den allsidiga översynen av arvsskatteförordningen kommer till stånd. Utskottet vill dock framhålla att förmånstagareförvärv — som ju i vissa fall beskattas såsom arvfallen egendom, i andra fall såsom gåva — enligt utskottets mening redan omfattas av den angivna ordalydelsen.

Beträffande de delar av propositionen, vilka inte av utskottet behandlats i det föregående, har utskottet inte funnit anledning till erinran mot de framlagda förslagen.

Utskottets hemställan

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr B 3, såvitt angår nedan under 2) angivna författningsförslag, icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas,

1) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående upphävande av förordningen den 26 juli 1947 (nr 581) om kvarlåtenskapsskatt; samt

2) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående ändring i förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt med följande ändringar, nämligen

dels att den i 28 § intagna tariffen beträffande klass III erhåller följande lydelse:

Klass III. För testamentslott tillkommande kyrka, landsting, kommun eller annan menighet ävensom hushållningssällskap;

stiftelse med huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål;

stiftelse med huvudsakligt ändamål att främja landets näringsliv; registrerad understödsförening eller sådan sammanslutning, som, utan att hava till syfte att i sin verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, huvudsakligen fullföljer ovan angivet ändamål;

folketshusförening, bygdegårdsförening eller annan liknande sammanslutning, som har till främsta syfte att anordna eller tillhandahålla allmän samlingslokal,

utgör skatten, där fråga är om svensk juridisk person och skattebefrielse ej åtnjutes jämlikt 3 §:

när värdet å lotten överstiger

1 000	men icke	3 000 kr:	40	kr för	1 000 kr	och 10	%	av återstoden;
3 000	»	6 000 »:	240	»	3 000 »	» 15	%	» ;
6 000	»	20 000 »:	690	»	6 000 »	» 20	%	» ;
20 000	»	60 000 »:	3 490	»	20 000 »	» 25	%	» ;
60 000		»:	13 490	»	60 000 »	» 30	%	» .

dels att 28 § sista stycket erhåller följande lydelse:

För skattelott, som i 11 § 2 mom. sägs, beräknas skatten efter den klass, gällande för arvinge eller universell testamentstagare i dödsboet eller för mottagaren av det legat varom fråga är, som medför lägst skatt. Därest skattelotten icke överstiger, om den skall beskattas efter klass I, 3 000 kronor, om den skall beskattas efter klass II, 2 000 kronor och eljest 1 000 kronor, utgår skatten i klass I efter 1 procent, i klass II efter 3 procent, i klass III efter 4 procent och i klass IV efter 20 procent. Överstiger skattelott, som skall beskattas efter klass I, 3 000 men icke 6 000 kronor, utgår skatten med 30 kronor för 3 000 kronor och 2 procent av återstoden.

dels ock att punkten 4 av övergångsbestämmelserna erhåller följande lydelse:

4. Vid tillämpning av bestämmelserna i 19 och 41 §§ i deras nya lydelse skall iakttagas, att skatt ej må beräknas efter sammanläggning med gåva, för vilken skattskyldighet inträtt före den 1 januari 1955.

B) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t an hålla om en allsidig översyn av bestämmelserna rörande arvsbeskattningen; samt

C) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: B 31 av herr Hagberg och fru Gärde Widemar samt II: B 35 av herr Nilsson i Svalöv m. fl.,

2) de likalydande motionerna I: B 90 av herr Ohlon m. fl. och II: B 111 av herr Ohlin m. fl.,

3) de likalydande motionerna I: B 91 av herr Ewerlöf m. fl. och II: B 113 av herr Hjalmarson m. fl.,

4) de likalydande motionerna I: B 121 av herr Kronstrand m. fl. och II: B 148 av herr Stiernstedt m. fl.,

5) motionen II: B 12 av fröken Vinge m. fl. samt

6) motionen II: B 112 av herr Hansson i Skegrie m. fl., måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 28 oktober 1958

På bevillningsutskottets vägnar:

EDGAR SJÖDAHL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Hagberg, Eriksson, Spetz, Snygg, Erik Jansson, Söderquist, Wolgast*, Hellebladh och Alvar Andersson; samt

från andra kammaren: herrar Sundström, Brandt i Aspabruk, Nilsson i Svalöv, Allard, Magnusson i Borås, Ericsson i Kinna, Gustafson i Göteborg, Larsson i Luttra, Stenberg och Carlsson i Västerås.

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservationer:

I) av herrar *Sjödahl, Eriksson, Snygg, Erik Jansson, Hellebladh, Sundström, Brandt* i Aspabruk, *Allard, Ericsson* i Kinna och *Carlsson* i Västerås, vilka ansett

dels att den del av utskottets yttrande, som börjar å s. 50 rad 15 uppifrån med orden »Utskottet anser» och slutar å s. 50 rad 11 nedifrån med orden »motionen II: B 112» bort ha följande lydelse:

»Den föreslagna obegränsade sammanläggningstiden avser endast benefika reverser som ej infriats före dödsfallet, övriga sådana reverser behandlas i sammanläggningshänseende som vanliga gåvor. En gåva av benefik revers, som inte fullbordas under givarens livstid, innebär i allmänhet inte för givaren någon uppoffring av betydelse; givaren disponerar fortfarande över den egendom reversen avser. Med hänsyn till att benefika reverser gåvobeskattas redan vid överlämnandet skulle en begränsning av sammanläggningstiden såsom för vanliga gåvor lätt kunna utnyttjas för att få en arvslott beskattad i två fristående delar — och därmed lindrigare än eljest skulle bli fallet — oaktat arvingen i själva verket erhåller hela lotten på en gång vid dödsfallet. Den föreslagna bestämmelsen om obegränsad sammanläggningstid får ses mot bakgrunden av att motverka sådant skatteundandragande. I betraktande av de talrika gåvor av ren skatteflyktskaraktär, som ägt rum, är det av vikt att några undantag härvidlag ej göres. Bestämmelsen innebär att vad arvtagaren erhåller i arv beskattas med hänsyn till att han samtidigt får slutgiltigt disponera den egendom, som reversen avser. Arvtagarens ökade skattekraft föranleder att arvslotten beskattas i högre skatteskipt än eljest varit fallet. Den tidigare beskattningen vid den benefika reversens utfärdande lämnas däremot orubbad. Någon ny beskattning av reversen ifrågasättes alltså inte. Med den i motionerna föreslagna inskränkningen av bestämmelsens tillämpning skulle däremot lagstiftaren för här avsedda fall avstå från att tillämpa den princip, som övergången till ett 1-skattesystem syftar att i görligaste mån tillgodose, nämligen beskattning efter den enskilde arvingens skatteförmåga. Utskottet vill slutligen i likhet med departementschefen understryka att det står vederbörande öppet att genom infriande i livstiden av benefik revers undvika sammanläggning.

Under hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet i förevarande hänseende propositionen och avstyrker således motionerna I: B 90 och II: B 111, motionerna I: B 91 och II: B 113 samt motionen II: B 112.»

dels ock att utskottets hemställan under punkten A) 2) bort ha följande lydelse:

»2) antaga det — — — (= utskottet s. 55 rad 16 nedifrån —s. 56 rad 21 uppifrån) — — — av återstoden.»

II) av herrar *Spetz, Söderquist, Wolgast, Alvar Andersson, Gustafson* i Göteborg, *Larsson* i Luttra och *Stenberg*, vilka ansett

a) att utskottet under »Allmänna synpunkter» bort anföra:

»Kvarlåtenskapsskatten har allt sedan sin tillkomst år 1947 varit föremål för stark kritik. I huvudsak har mot skatteformen invänts, att den leder till en orättvis avvägning av skattebördan därigenom att ingen hänsyn tages till det antal arvtagare, som skall ärva en efterlämnad kvarlåtenskap. Härigenom kan två lika stora lotter bli olika hårt beskattade. Genom kvarlåtenskapsskatten skärptes arvsbeskattningen allvarligt, till men framför allt för de mindre företagen och jordbruket, liksom för produktionslivets kapitalförsörjning över huvud. Vidare måste ett system med två olika, samtidigt utgående former av dödsbokeskattning i tekniskt och administrativt avseende komplicera arvsbeskattningen. Utskottet anser för sin del denna kritik mot kvarlåtenskapsskatten berättigad och hälsar därför med tillfredsställelse, att enighet kunnat vinnas om skattens försvinnande. Utskottet anser det nämligen vara en viktig princip att dödsbokeskattningen grundas på den enskilda arvs- eller testamentslotten, varigenom skattebördan kan bli rättvis avvägd och lika stora lotter inom samma skatteklass bli lika beskattade. Genom denna reform, innebärande en återgång till det förutvarande 1-skattesystemet, vinnes samtidigt en teknisk och administrativ förenkling av dödsbokeskattningen.»

b) att utskottet i fråga om *skatteskalorna beträffande skatteklasserna I, II och IV* bort anföra följande:

»Departementschefen har föreslagit att arvslottsskatten i samband med kvarlåtenskapsskattens avskaffande höjes så, att den förutvarande sammanlagda avsskattenivån (arvsskatt *jämte* kvarlåtenskapsskatt) i stort sett bibehålles. Utskottet kan inte förorda en så hög skattenivå.

Utskottet delar uppfattningen att det är motiverat att i samband med kvarlåtenskapsskattens avskaffande något förhöja den nuvarande jämförelsevis låga arvslottsbeskattningen vad gäller större arvslotter samt i fråga om arvs- eller testamentslotter till dem, som antingen står i ett mera avlägset släktskapsförhållande till den avlidne eller är helt oskylda i förhållande till denne. Men i likhet med vad som framhållits i de likalydande motionerna I: B 90 av hr Ohlon m. fl. och II: B 111 av hr Ohlin m. fl. samt i motionen II: B 112 av hr Hansson i Skegrie m. fl. vill utskottet understryka, att arvsbeskattningen till sin natur är en skatteform som i hög grad drabbar sparandet. Den egendom, som göres till föremål för beskattningen ingår i många fall som en produktiv del i bestående företag samtidigt som det kan vara svårt att anskaffa likvida medel för arvsskattens erläggande. Främst torde detta gälla jordbruk och mindre företag av t. ex. familjebolags karaktär.

Främst av de här anförda skälen anser utskottet den av departementschefen föreslagna skattenivån alltför hård. En sänkning av den nuvarande totala arvsskattenivån bör eftersträvas i samband med beskattningens refor-

mering. Särskilt ifråga om skatteklass I, efter vilken efterlevande makes och barns lotter beskattas, anser utskottet det viktigt, att en markerad sänkning av den nuvarande höga dödsbobsbeskattningen genomföres.

Utskottet anser det viktigt att utforma en i samband med kvarlåtenskaps-skattens slopande förhöjd arvslottsskatt så, att tyngdpunkten i höjningen förlägges till de större arvslotterna samt till lotter som beskattas efter skatteklasserna II och IV. I främsta rummet bör med andra ord efterlevande makes samt barnens intressen tillgodoses, d. v. s. de arvs- eller testamentslotter som beskattas efter skatteklass I. I görlig mån bör också hänsyn tas till att penningvärdeförsämringen skärpt beskattningen utöver den nivå som fastställdes år 1947 då dödsbobsbeskattningen senast omprövades. Av denna anledning anser utskottet det rimligt att skatteuttaget justeras något nedåt även för de mindre arvslotterna i skatteklass I.

Utskottet föreslår att vad gäller skatteklasserna I, II och IV de skatteskalor som föreslagits i de likalydande motionerna I: B 90 och II: B 111 samt motionen II: B 112 antages av riksdagen i stället för de i propositionen föreslagna. Vad gäller skatteklass III, efter vilken testamentslotter till allmännyttiga stiftelser och sammanslutningar beskattas, anser utskottet att nu gällande skatteskala bör bibehållas oförändrad.»

- c) att utskottet under punkten A) 2) bort hemställa, att riksdagen måtte,
2) antaga det — — — (= utskottet s. 55 rad 16 nedifrån
— s. 55 rad 14 nedifrån) — — — ändringar, nämligen
dels att den i 28 § intagna tariffen erhåller följande lydelse:

Tariff.

Klass I. För arvs- eller testamentslott, som tillkommer efterlevande make, barn, styvbarn eller avkomling till barn eller styvbarn, utgör skatten:
när värdet å skattepliktig lott överstiger

6 000 men icke	10 000 kr:	90 kr för	6 000 kr och	2 % av återstoden;
10 000 „ „	20 000 „ :	170 „ „	10 000 „ „	3 % „ „ ;
20 000 „ „	30 000 „ :	470 „ „	20 000 „ „	4 % „ „ ;
30 000 „ „	40 000 „ :	870 „ „	30 000 „ „	5 % „ „ ;
40 000 „ „	50 000 „ :	1 370 „ „	40 000 „ „	6 % „ „ ;
50 000 „ „	60 000 „ :	1 970 „ „	50 000 „ „	8 % „ „ ;
60 000 „ „	80 000 „ :	2 770 „ „	60 000 „ „	11 % „ „ ;
80 000 „ „	100 000 „ :	4 970 „ „	80 000 „ „	14 % „ „ ;
100 000 „ „	150 000 „ :	7 770 „ „	100 000 „ „	18 % „ „ ;
150 000 „ „	200 000 „ :	16 770 „ „	150 000 „ „	23 % „ „ ;
200 000 „ „	300 000 „ :	28 270 „ „	200 000 „ „	27 % „ „ ;
300 000 „ „	500 000 „ :	55 270 „ „	300 000 „ „	32 % „ „ ;
500 000 „ „	1 000 000 „ :	119 270 „ „	500 000 „ „	37 % „ „ ;
1 000 000		304 270 „ „	1 000 000 „ „	42 % „ „ .

Klass II. För arvs- eller testamentslott, som tillkommer fader, moder, styvfader, styvmoder, broder (halvbroder), syster, (halvsyster), broders (halvbroders) eller systems (halvsystems) avkomling eller barns efterlevande

make eller som tillkommer någon, vilken såsom anställd tillhört den avlidnes husfolk under minst tio år, utgör skatten:

när värdet å lotten överstiger

2 000 men icke	6 000 kr:	40 kr för	2 000 kr och	6 % av återstoden;
6 000 » »	12 000 » :	280 » »	6 000 » »	8 % » » ;
12 000 » »	20 000 » :	760 » »	12 000 » »	10 % » » :
20 000 » »	30 000 » :	1 560 » »	20 000 » »	12 % » » ;
30 000 » »	40 000 » :	2 760 » »	30 000 » »	15 % » » :
40 000 » »	50 000 » :	4 260 » »	40 000 » »	18 % » » ;
50 000 » »	60 000 » :	6 060 » »	50 000 » »	22 % » » ;
60 000 » »	80 000 » :	8 260 » »	60 000 » »	26 % » » ;
80 000 » »	100 000 » :	13 460 » »	80 000 » »	30 % » » ;
100 000 » »	200 000 » :	19 460 » »	100 000 » »	35 % » » ;
200 000 » »	300 000 » :	54 460 » »	200 000 » »	40 % » » ;
300 000 » »	500 000 » :	94 460 » »	300 000 » »	44 % » » ;
500 000	» :	182 460 » »	500 000 » »	47 % » » .

Lika med den, vilken såsom anställd tillhört den avlidnes husfolk under minst tio år, skall anses den, som innehaft dylik anställning under tid, som jämte tiden för sådan anställning hos den avlidnes make eller annan i klass I eller II avsedd anhörig till den avlidne eller motsvarande anhörig till hans make eller ock hos den avlidnes eller makens farföräldrar eller morföräldrar uppgått till minst tio år.

Klass III. För testamentslott — — — (= utskottet s. 55 rad 10 nedifrån —s. 56 rad 11 uppifrån) — — — 30 % av återstoden.

Klass IV. För arvs- eller testamentslott, som icke skall beskattas enligt för klass I, II eller III angivna grunder, utgör skatten: när värdet å lotten överstiger

1 000 men icke	2 000 kr:	150 kr för	1 000 kr och	15 % av återstoden;
2 000 » »	5 000 » :	300 » »	2 000 » »	20 % » » ;
5 000 » »	8 000 » :	900 » »	5 000 » »	25 % » » ;
8 000 » »	12 000 » :	1 650 » »	8 000 » »	30 % » » ;
12 000 » »	16 000 » :	2 850 » »	12 000 » »	35 % » » ;
16 000 » »	20 000 » :	4 250 » »	16 000 » »	40 % » » ;
20 000 » »	30 000 » :	5 850 » »	20 000 » »	45 % » » ;
30 000	» :	10 350 » »	30 000 » »	50 % » » .

dels att sista stycket i 28 § erhåller följande lydelse:

För skattelott, som i 11 § 2 mom. sägs, beräknas skatten efter den klass, gällande för arvinge eller universell testamentstagare i dödsboet eller för mottagaren av det legat varom fråga är, som medför lägst skatt. Därest skattelotten icke överstiger, om den skall beskattas efter klass I, 3 000 kronor, om den skall beskattas efter klass II, 2 000 kronor och eljest 1 000 kronor, utgår skatten i klass I efter 1 procent, i klass II efter 2 procent, i klass III efter 4 procent och i klass IV efter 15 procent. Överstiger skattelott, som skall be-

skattas efter klass I, 3 000 men icke 6 000 kronor, utgår skatten med 30 kronor för 3 000 kronor och 2 procent av återstoden.

dels ock att — — — (=utskottet s. 56 rad 22 uppifrån —s. 56 rad 15 nedifrån) — — — januari 1955.

III) av herrar *Hugberg, Nilsson* i Svalöv och *Magnusson* i Borås, vilka anfört följande:

»Alltsedan kvarlåtenskapsskattens införande 1947 har vi inom högerpartiet motsatt oss denna skatteform. Vi har icke kunnat acceptera den principiella motiveringen för K-skatten med dess bakomliggande diffusa skuld-begrepp. K-skattens konstruktion har enligt vår mening varit inkonsekvent och ologisk. K-skattens tyngd har varit sådan att man snarare kunnat tala om konfiskation än om beskattning i vanlig mening. Exempel härpå lämnas i motionen II: 540 vid årets förra riksdag. K-skatten har genom att den vid en given kvarlåtenskap utgår med samma belopp oavsett hur många arvingarna är icke på något sätt beaktat skatteförmågan hos arvtagaren. Bröstarvingar har drabbats lika hårt som oskylda. För medelstora och större enskilda rörelseidkare och familjeföretag inom industri, handel och jordbruk skulle skatten i längden i hög grad försvåra och stundom omöjliggöra en fortsatt verksamhet. K-skatten drabbar enligt en av 1947 års bevillningsutskott företagen utredning särskilt hårt landets jordbrukare.

Med hänsyn till det anförda finner vi förslaget i propositionen om K-skattens borttagande väl motiverat och biträder detsamma.

Det belopp som K-skatten för närvarande inbringrar kan beräknas till något över 30 milj. kr. I förhållande till de samlade statsinkomsterna utgör detta belopp föga mer än 2 promille. Enligt vår uppfattning har K-skatten så betydande samhällsekonomiska skadeverkningar, att dessa vida överstiger de skatteinkomster statsverket i detta hänseende kunnat redovisa. Redan med hänsyn härtill anser vi, att K-skatten bör avskaffas utan någon höjning av dödsbokeskattningen i annat sammanhang.

Såsom anförts i förenämnda motion II: 540 har den sedan 1947 inträffade penningvärdeförsämringen inneburit en automatisk skärpning av A-skatten, vilken i dagens läge kan uppskattas till ca 12 milj. kr. I motionen anges exempel på hur stor denna skatteskarpning är beträffande arvslotter från 5 000 upp till 100 000 kr. Skärpningen varierar i stort sett mellan 25 och 30 %.

Enligt vår mening skulle ett återställande av 1947 års reala nivå för A-skatten vara väl motiverat. I enlighet med vad som förordats i motionerna I: B 91 och II: B 113 vill vi emellertid åtnöja oss med att beträffande klass I så tillvida ta hänsyn till penningvärdeförsämringen att vi föreslår, att skattesatsen beträffande arvslotter upp till 75 000 kr. sänkes med i stort sett en procentenhet. Detta skulle innebära ett skattebortfall på ca 2,5 milj. kr. För arvslotter i klass I över 75 000 kr. liksom för klasserna II—IV förordar vi — också i likhet med motionerna — oförändrat skatteuttag.

Vad vi här föreslagit skulle totalt sett innebära en minskning av statens skatteinkomster med ca 32 milj. kr. Eftersom departementschefens förslag innebär ett skattebortfall på ca 7 milj. kr., föreligger här en skillnad på ca 25 milj. kr. per år.»

Med hänsyn till vad ovan anförts anser vi att utskottet under punkten A) 2) bort hemställa

att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I: B 91 av hr Ewerlöf m. fl. och II: B 113 av herr Hjalmarson m. fl. måtte besluta att 28 § i det vid propositionen nr B 3 fogade förslaget till förordning angående ändring i förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoscatt skall ha den ändrade lydelse som framgår av nämnda motioner.

IV) av herrar *Hagberg, Spetz, Söderquist, Nilsson* i Svalöv, *Magnusson* i Borås, *Gustafson* i Göteborg och *Stenberg*, vilka ansett

dels att utskottet beträffande beskattningen av *gåva till annans undervisning eller uppfostran* bort anföra:

»Gällande regler stadgar skattefrihet för 'gåva som utgör bidrag till gåvotagarens undervisning eller uppfostran'. I propositionen föreslås ett tillägg till den nuvarande lydelsen, nämligen 'då omständigheterna äro sådana att gåvotagaren genom bidraget kan anses hava tillförsäkrats en förmån som han eljest icke skulle hava åtnjutit'. Den föreslagna ändringen, som icke har något samband med omläggningen av arvskattningen, har motiverats med syftet att i görlig mån söka förhindra att nu gällande regler utnyttjats för kapitalöverflyttningar i skatteundrandragande syfte.

Ett huvudkrav på skattelagstiftningens utformning bör vara att givna regler är så avfattade att skattepliktens innebörd är i möjligaste mån klart angiven. Den föreslagna ändringen fyller icke detta krav. Utskottet kan därför inte tillstyrka den föreslagna ändringen. Som framhållits dels av två reservanter inom arvskattesakkunniga, dels i de likalydande motionerna I: B 90 och II: B 111 samt I: B 91 och II: B 113 har en praxis utbildats på grundval av gällande bestämmelser, varför vissa objektivt angivna spärrar för skattefriheten för ifrågavarande gåvor förefinnes. Utan tvekan kommer med det föreslagna tillägget risker att uppstå för olikhet vid skattebehandlingen liksom betydande tolkningstvister. Under sådana förhållanden anser sig utskottet böra yrka avslag på det i propositionen föreslagna tillägget i 39 § b), samt yrkar således bifall i förevarande hänseende till motionerna I: B 90 och II: B 111 samt motionerna I: B 91 och II: B 113.»;

dels ock att utskottet bort under punkten A) 2) hemställa,

att riksdagen måtte besluta att 39 § i det vid propositionen nr B 3 fogade förslaget till förordning angående ändring i förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoscatt

voskatt skall ha den ändrade lydelse, som framgår av motionerna I: B 91 och II: B 113.

V) av herrar *Hagberg, Spetz, Söderquist, Wolgast, Alvar Andersson, Nilsson* i Svalöv, *Magnusson* i Borås, *Gustafson* i Göteborg, *Larsson* i Luttra och *Stenberg*, vilka ansett

dels att utskottet bort anföra följande:

a) beträffande *kapitalförsäkringar samt sjuk- och olycksfallsförsäkringar*

»För kapitalförsäkringar gäller för närvarande att kvarlåtenskapsskatt uttages för sådana som tecknats senare än 10 år före försäkringstagarens dödsfall, varvid skatt uttages på summa erlagda premier minskad med 80 000 kr. eller på värdet av förmånstagares förvärv, om detta är mindre. Olycksfalls- och sjukförsäkringar är helt undantagna från sådan skatt. Enligt propositionen skall alla förvärv på grund av kapitalförsäkring samt sjuk- och olycksfallsförsäkring arvs- och gåvobeskattas enligt de föreslagna väsentligt skärpta skatteskalorna, dock att vad förmånstagare erhåller på grund av utmätningsfria kapitalförsäkringar samt sjuk- och olycksfallsförsäkringar skall vara skattefritt intill 25 000 kr.

Det ojämförligt största antalet berörda försäkringar är tecknade mer än 10 år före försäkringstagarens död. I fråga om övriga kapitalförsäkringar har endast i undantagsfall betalats premier överskjutande det avdragsgilla beloppet vid kvarlåtenskapsbeskattning. För samtliga dessa försäkringar, inklusive sjuk- och olycksfallsförsäkringar, inträder enligt propositionens förslag en väsentlig skatteskärpning. Några omständigheter som skulle kunna motivera en sådan försämring av försäkringstagarnas och deras efterlevandes ställning har icke framkommit under tiden från 1947, då kvarlåtenskapsskatteförordningen antogs av riksdagen. Tvärtom kan påvisas skäl att i skattehänseende behandla försäkringar förmånligare än hittills. Den fortgående penningvärdeförsämringen under de senaste tio åren har berövat försäkringstagarna betydande belopp och samtidigt medfört en högst väsentlig skärpning av arvs- och gåvobeskattningen. Då det allmänna ekonomiska läget i vårt land präglas av ett stort behov av ökat sparande, medan de senare årens försäkringsstatistik visar att intresset för sparbetonade försäkringar undan för undan minskats till förmån för mera riskbetonade sådana, är det angeläget att man icke ytterligare försämrar försäkringssparandets villkor.

Den skärpta beskattningen kommer även att träffa försäkringar som tecknats före den nya lagens ikraftträdande. Mot en sådan rektroaktiv verkan har tidigare gjorts principuttalanden av såväl olika chefer för finansdepartementet som av riksdagen på förslag av bevillningsutskottet, senast år 1954. Oavsett att dessa uttalanden avsett inkomstbeskattningen bör de äga giltighet även på arvs- och gåvobeskattningens område. En försäkrings behandling i skattehänseende, såväl under försäkringstagares livstid som efter hans död, är en väsentlig ekonomisk omständighet, vilken regelmässigt tages i betraktande av försäkringstagaren, då han ingår ett försäkringsavtal. En

skärpning av arvs- och gåvoskattereglerna för gällande försäkringar skulle innebära ett rubbande av de ekonomiska förutsättningar på vilka försäkringsavtalen grundar sig.

Om en omläggning enligt propositionens förslag likväl företages bör, såsom yrkas i motionerna I: B 31 och II: B 35, anordningar vidtagas för att i görlig mån förebygga skadeverkningarna. Dessa anordningar bör avse icke blott de försäkringar som tecknats före 1959 utan även senare tecknade försäkringar i den mån dessa är av social karaktär, till vilka utskottet här räknar sådana kapitalförsäkringar som är utmättningsfria enligt 116 § första stycket lagen om försäkringsavtal samt sjuk- och olycksfallsförsäkringar.

Utskottet biträder alltså förslagen i de förenämnda motionerna.»

b) beträffande *pensionsförsäkringar*.

»Utskottet kan inte tillstyrka departementschefens förslag att enskilt tecknade pensionsförsäkringar skall, under vissa förutsättningar, bli underkastade arvslottsskatt. Såsom anförts i de likalydande motionerna I: B 90 och II: B 111 samt I: B 91 och II: B 113 anser utskottet att enskilt tecknade pensionsförsäkringar bör behandlas på samma sätt som tjänstepensionsförsäkringar, vilka även framgent skall vara fria från arvsskatt. Lantbrukare och andra enskilda företagare samt utövere av fria yrken skulle eljest i princip bli ogynnsammare behandlade än anställda. Det bör i detta sammanhang uppmärksammas att remissmyndigheter med speciell sakkunskap och erfarenhet på området har betygat, att det i många fall ställer sig svårt att dra en klar gräns mellan pensionsförsäkring, som är tagen i samband med tjänsten, och annan pensionsförsäkring. Denna uppfattning har framförts av bl. a. Svea hovrätt samt hovrätten över Skåne och Blekinge, och samma erfarenheter åberopade 1944 års allmänna skattekommitté i sitt förslag att undantaga samtliga pensionsförsäkringar från kvarlåtenskapsskatt.

Den föreslagna regeln kan såsom också framhållits vid remissbehandlingen leda till slumpartade och oegentliga resultat. Skatteplikten skulle vidare bli beroende av hur pensionsförsäkringen civilrättsligt disponeras mellan två makar, vilket inte kan anses tillfredsställande.

Utskottet tillstyrker således de i förevarande hänseende framförda yrkandena i motionerna I: B 90 och II: B 111 samt motionerna I: B 91 och II: B 113.

Utskottets yrkande föranleder ändrad lydelse av 12 § samt 36 och 37 §§.»

dels ock att utskottet bort under punkten A) 2) hemställa

att riksdagen måtte besluta, att 12 och 36 §§ samt 37 § 2 mom. i det vid propositionen nr B 3 fogade förslaget till förordning angående ändring i förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt skall ha den ändrade lydelse, som framgår av motionerna I: B 91 och II: B 113, ävensom att punkten 3 i övergångsbestämmelserna skall ha följande ändrade lydelse:

3. Nu gällande tariff i 28 § skall äga tillämpning även efter den 31 december 1958 vid beräkning av skatt för vad som tillfallit någon i egenskap av förmånstagare till kapitalförsäkring, som i 12 § andra stycket sägs, eller till annan kapitalförsäkring, varom avtal slutits före den 1 januari 1959, eller till olycksfalls- eller sjukförsäkring. Skall därvid förmånstagareförvärvet beskattas efter sammanläggning med annat förvärv, för vilket skattskyldighet inträtt samtidigt, beräknas skatten å förmånstagareförvärvet efter den eller de procentsatser som skolat tillämpas, därest skatt skolat uttagas för de sammanlagda förvärven samt förmånstagareförvärvet utgjort den högst beskattade delen därav; och skall i angivet fall vid beräkning av skatt för det andra förvärvet sammanläggning med förmånstagareförvärvet ej äga rum.

Bilaga 1

**Sammanställning av förslag till skatteskalor enligt propositionen B 3 (P),
motionerna I: B 90 och II: B 111 samt motionen II: B 112 (Fp + Cp)
ävensom motionerna I: B 91 och II: B 113 (H)**

Procentuellt uttag i resp. arvslottsskikt

Arvslottsskikt 1 000-tal kr	Klass I			Klass II			Klass III			Klass IV		
	P	Fp+Cp	H	P	Fp+Cp	H	P	Fp+Cp	H	P	Fp+Cp	H
— 1	1	1	1	3	2	2	5	5	4	20	15	4
1— 2	1	1	1	3	2	4	10	5	10	20	15	10
2— 3	1	1	1	6	6	4	15	10	10	20	20	10
3— 5	2	2	2	6	6	6	15	15	15	20	20	15
5— 6	2	2	2	9	6	6	20	15	15	30	25	15
6— 8	3	2	2	9	8	8	20	20	20	30	25	20
8— 10	3	2	2	9	8	8	20	20	20	30	30	20
10— 12	3	3	3	12	8	8	25	20	20	40	30	20
12— 15	4	3	3	12	10	10	25	25	20	40	35	25
15— 16	4	3	3	15	10	10	25	25	20	40	35	25
16— 20	4	3	3	15	10	10	25	25	20	40	40	25
20— 30	5	4	4	20	12	12	30	30	25	50	45	30
30— 40	6	5	5	25	15	15	30	30	25	60	50	30
40— 50	7	6	6	30	18	18	30	30	25	60	50	35
50— 60	8	8	7	35	22	18	35	35	25	65	50	35
60— 70	9	11	8	35	26	21	35	35	30	65	50	35
70— 75	10	11	8	35	26	21	35	35	30	65	50	35
75— 80	10	11	10	40	26	21	35	35	30	65	50	35
80— 90	15	14	10	40	30	21	35	35	30	65	50	35
90— 100	20	14	10	40	30	21	35	35	30	65	50	35
100— 150	24	18	12	45	35	24	40	40	30	65	50	35
150— 200	28	23	14	50	35	24	40	40	30	65	50	35
200— 300	32	27	16	55	40	24	40	40	30	65	50	35
300— 400	36	32	18	55	44	24	40	40	30	65	50	35
400— 500	40	32	20	55	44	24	40	40	30	65	50	35
500—1 000	44	37	20	60	47	24	40	40	30	65	50	35
1 000—2 000	48	42	20	65	47	24	40	40	30	65	50	35
2 000—5 000	52	42	20	65	47	24	40	40	30	65	50	35
5 000—	60	42	20	65	47	24	40	40	30	65	50	35

Exempel på skattebelastning i vissa fall, enligt år 1958 gällande bestämmelser (arvsskatt och kvarlåtenskapsskatt), enligt propositionen B 3 (P), motionerna I: B 90 och II: B 111 samt motionen II: B 112 (Fp + Cp) ävensom motionerna I: B 91 och II: B 113 (H)

I. Barn är närmaste arvingar (skatteklass I)

Kvarlåtenskap kr	Sammanlagd dödsbopeskattning, kr			
	år 1958	P	Fp + Cp	H
1	2	3	4	5
Hela kvarlåtenskapen tillfaller ett vuxet barn				
30 000	1 090	1 090	870	870
50 000	2 390	2 390	1 970	1 970
80 000	5 040	5 090	4 970	4 370
100 000	8 840	8 590	7 770	6 370
200 000	34 660	34 590	28 270	19 370
500 000	143 640	142 590	119 270	73 370
1 000 000	363 640	362 590	304 270	173 370
Hela kvarlåtenskapen tillfaller i lika delar två vuxna barn				
30 000	780	780	640	640
50 000	1 680	1 680	1 340	1 340
80 000	3 380	3 380	2 740	2 740
100 000	6 640	4 780	3 940	3 940
200 000	29 380	17 180	15 540	12 740
500 000	129 160	101 180	83 540	54 740
1 000 000	338 420	285 180	238 540	146 740
Hela kvarlåtenskapen tillfaller i lika delar tre vuxna barn				
30 000	630	630	510	510
50 000	1 362	1 362	1 104	1 104
80 000	2 760	2 760	2 202	2 202
100 000	5 738	3 864	3 105	3 105
200 000	26 840	11 352	10 488	9 594
500 000	121 656	75 714	61 764	44 082
1 000 000	323 184	235 734	197 778	124 092
Hela kvarlåtenskapen tillfaller i lika delar fem vuxna barn				
30 000	450	—	—	—
50 000	1 050	1 050	850	850
80 000	2 150	2 150	1 750	1 750
100 000	4 870	2 950	2 350	2 350
200 000	24 430	8 450	6 850	6 850
500 000	113 500	42 950	38 850	31 850
1 000 000	304 020	172 950	141 350	96 850

II. Syskon är närmaste arvingar (skatteklass II)

Kvarlätenskap kr	Sammanlagd dödsbobesättning, kr			
	år 1958	P	Fp + Cp	H
1	2	3	4	5
Hela kvarlätenskapen tillfaller <i>ett</i> syskon				
30 000	2 760	4 040	2 760	2 760
50 000	6 060	9 540	6 060	6 060
80 000	12 060	20 290	13 460	12 060
100 000	17 840	28 290	19 460	16 260
200 000	53 180	75 790	54 460	40 260
500 000	178 380	240 790	182 460	112 260
1 000 000	412 380	540 790	417 460	232 260
Hela kvarlätenskapen tillfaller i lika delar <i>tre</i> syskon				
30 000	1 800	2 070	1 800	1 800
50 000	3 660	4 590	3 660	3 660
80 000	7 056	10 080	7 056	7 056
100 000	11 450	14 595	9 765	9 765
200 000	41 210	46 050	29 928	27 738
500 000	162 852	177 270	128 310	96 732
1 000 000	396 876	447 315	327 336	216 756
Hela kvarlätenskapen tillfaller i lika delar <i>fem</i> syskon				
30 000	1 400	1 650	1 400	1 400
50 000	3 000	3 450	3 000	3 000
80 000	5 800	7 200	5 800	5 800
100 000	9 600	10 200	7 800	7 800
200 000	35 750	32 700	21 300	21 300
500 000	150 030	141 450	97 300	81 300
1 000 000	381 420	378 950	272 300	201 300

III. Hela kvarlätenskapen tillfaller en allmännyttig sammanslutning (skatteklass III)

Kvarlätenskap kr	Sammanlagd dödsbobesättning, kr			
	år 1958	P	Fp + Cp	H
1	2	3	4	5
10 000	1 490	1 600	1 450	1 490
30 000	5 990	7 100	6 850	5 990
50 000	10 990	13 100	12 850	10 990
100 000	25 490	30 600	30 350	25 490
200 000	55 490	70 600	70 350	55 490
500 000	145 490	190 600	190 350	145 490
1 000 000	295 490	390 600	390 350	295 490

IV. Hela kvarlåtenskapen tillfaller en oskyld testamentstagare
(skatteklass IV)

Kvarlåtenskap kr	Sammanlagd dödsbobesättning, kr			
	år 1958	P	Fp + Cp	H
1	2	3	4	5
10 000	1 490	2 500	2 250	1 490
30 000	6 890	11 500	10 350	6 890
50 000	13 390	23 500	20 350	13 390
100 000	32 190	56 000	45 350	30 890
200 000	76 940	121 000	95 350	65 890
500 000	227 440	316 000	245 350	170 890
1 000 000	499 940	641 000	495 350	345 890